

PRZEWODNIK
TURYSTYCZNY

Gmina Kamienica

i okolice

Koncepcja / redakcja: Magdalena Tokarczyk, Paweł Tokarczyk

Teksty: Paweł Tokarczyk

Zbieranie danych: Kinga Burek, Dominika Majewska, Magdalena Tokarczyk, Paweł Tokarczyk,
Maria Winkiewicz, Stanisław Faltyn, Elżbieta Citak

Konsultacja merytoryczna: dr Władysław Sadowski, Maria Opyd, Stefania Gierczyk,
Bernadeta Chlipala, Anna Wierzycka, Krystyna Faron, Agata Zieba

Konsultacje i wykonanie map: Wydawnictwo Compass

Fotografie: Magdalena Tokarczyk, Paweł Tokarczyk, archiwum Gminnego Ośrodka Kultury w Kamienicy,
Sabina Nitner, Jacek Rachwał, Krystyna Kurzeja, archiwum Gorczańskiego Parku Narodowego,
SkyVision Tomasz Wajda, Rafał Ociepka, archiwum PTH Nowy Targ, archiwum Muzeum Regionalnego
Ziemi Limanowskiej, archiwum Tadeusza Klimińskiego

Fotografie na okładce: Tomasz Wajda

Nakład: 2500 szt

Wszelkie prawa zastrzeżone, Kamienica 2015

Projekt i skład: Umbra Design Bożena Wojtanowska, tel.502139510

Opracowanie profili tras: Paweł Tokarczyk na podstawie malopolska.szlaki.pttk.pl

Podkłady mapowe: Compass, Podchorążych 3, Kraków 30-084 COMPASS

Projekt/Skład/Druk: Wydawnictwo - Umbra Design - tel.502 139 510

Realizator i pomysłodawca przewodnika turystycznego:

Gorczańska Organizacja Turystyczna

Kamienica 467, 34-608 Kamienica

www.visitkamienica.pl

biuro@visitkamienica.pl

Kamienica

Publikacja wydana ze środków finansowych Gminy Kamienica

Gmina Kamienica i okolice

Szanowni Państwo

Każdy kto choć na chwilę zatrzymał się w Gminie Kamienica ten wie ile to miejsce może zaoferować turystom. W Naszej Gminie czeka na Państwa udany wypoczynek zarówno w okresie letnim jak również zimą. Dzięki doskonałemu położeniu w dolinie pomiędzy dwoma pięknymi pasmami górskimi Gmina Kamienica stanowi idealne miejsce do rozpoczynania odkrywania uroków Gorców i Beskidu Wyspowego. Stąd również blisko do największych atrakcji turystycznych w Polsce.

Tutaj każdy turysta znajdzie coś dla siebie. W Szczawie skorzystacie Państwo w Pijalni Wód mineralnych z leczniczych wód mineralnych, przespacerujecie się deptakiem w kierunku Gorca lub skorzystacie z oferty Muzeum I Pułku Strzelców. W Zalesiu czekają na Państwa profesjonalnie przygotowane trasy do uprawiania turystyki rowerowej latem oraz turystyki narciarskiej zimą. Z Zasadnego już jeden krok w Gorce, ze Zbludzy w Beskid Wyspowy. W Kamienicy odpoczniecie Państwo w dolinie rzeki o tej samej nazwie, skorzystacie z oferty licznych gospodarstw agroturystycznych, odwiedzicie Dworek Marszałkowiczów. Czekają na Państwa gorczańsko – beskidzka przyroda, liczne kilometry pieszych szlaków turystycznych.

Gmina Kamienica to również fascynujący folklor i bogate tradycje Białych Górali, których święto przypada na organizowane od wielu lat Dni Gorczańskie.

Gminę Kamienica zamieszkują znakomici rękodzielnicy, których najznakomitszym reprezentantem jest Piotr Kwit, którego twórczość jest porównywana do krynickiego Nikifora.

To on w swoich dziełach pokazuje piękno Naszej Gminy oraz bogactwo świata przyrody.

Oddajemy w Państwa ręce przewodnik turystyczny stanowiący kompendium informacji o najciekawszych atrakcjach turystycznych w Gminie Kamienica. Publikacja zawiera szereg praktycznych informacji, ciekawych map i propozycji dla każdego turysty.

W imieniu swoim i Mieszkańców Gminy Kamienica serdecznie Państwa zapraszam.

*Wójt Gminy Kamienica
dr Władysław Sadowski*

Rynek w Kamienicy
Fot. Tomasz Wajda

SPIS TREŚCI

1	LOKALIZACJA GMINY KAMIENICA	
	Położenie	6
	Dostępność komunikacyjna	6
	Osadnictwo	6
2	WARUNKI PRZYRODNICZE	
	Geologia i gleby	7
	Ukształtowanie terenu	7
	Warunki wodne	8
	Flora	9
	Fauna	9
	Ochrona Przyrody	10
3	HISTORIA W PIGUŁCEI CZASY WSPÓŁCZESNE	
	Kamienica dawniej	12
	Czasy współczesne	14
4	ATRAKcje TURYSTYCZNE W GMINIE KAMIENICA I OKOLICY	
	Kamienica	15
	Zasadne	18
	Zbludza	20
	Zalesie	20
	Szczawa	21
5	TURYSTYKA ROWEROWA W GMINIE KAMIENICA	
	Trasy rowerowe	23
6	TURYSTYKA KONNA W GMINIE KAMIENICA	
	Stadniny konne	26
	Szlaki konne	27
7	TURYSTYKA ZIMOWA	
	Trasy narciarstwa biegowego	28
	Stacje narciarskie w okolicy	29
8	TURYSTYKA PIESZA	
	Szlaki piesze	30
9	TURYSTYKA EKSTREMALNA W GMINIE	
		39
10	TURYSTYKA ZDROWOTNA	
	Lecznicze wody mineralne w Szczawie	40
11	TURYSTYKA HISTORYCZNA	
	Działania na froncie	42
	Muzeum I Pułku Strzelców Podhalańskich	43
12	TURYSTYKA KULTUROWA I KULINARNA	
	Twórcy na Szlaku Rzemiosła Tradycyjnego	44
	Twórczość Piotra Kwita	50
	Produkty lokalne i producenci	51
13	NIEZBĘDNIK TURYSTY	
	Baza gastronomiczna	54
	Baza noclegowa	55
	Przydatne adresy	56

Położenie

Gmina Kamienica położona jest w południowej części Powiatu Limanowskiego (Województwo Małopolskie) pomiędzy pasmem Gorców i Beskidu Wyspowego wzdłuż rzek Kamienica i Zbludza.

Widok na dolinę gminy Kamienica
Fot. Tomasz Wajda

Dostępność komunikacyjna

Przez Kamienicę przebiega Droga Wojewódzka Lubień - Zabrzeż oraz droga powiatowa do Limanowej (przez Przełęcz Ostracichów). Miejscowość leży 9 km od Łącka i 26 km od granicy polsko-słowackiej. W promieniu 40 km dostępne są największe atrakcje Gorców, Beskidu Wyspowego i Pienin.

Osadnictwo

Miejscowa ludność stanowi mieszkankę kultur ludowych pochodzących z różnych krajów Europy. Pewną rolę w zasiedlaniu obecnych granic gminy odegrali Wołosi, którzy przyprowadzili ze sobą owce i przynieśli tutaj z południa Europy kulturę pasterską przejętą potem przez miejscową ludność. Owce wypasano na wyrębanych bądź wypalonych polanach. Pasterstwo, które utraciło obecnie swoje znaczenie, dawniej przez kilka wieków było jednym ze źródeł ekonomicznego bytu ludności tych terenów. Mieszkańcy gminy to Górale Biali (z uwagi na białe spodnie stroju ludowego), bądź inna nazwa to Górale Kamieniczcy. Do regionu tego zaliczani ze względu na ubiór, tradycje i gwarę.

Dziś, w rejonie Gminy Kamienica nie ma już gospodarzy zajmujących się wypasem owiec, gdyż jak wiadomo "owce zeszły z gór". Mimo to, latem na wielu polach pasą się krowy, stoją kopy i snopki. Tradycyjna drewniana chałupa była budowana na zrąb, a przykrywał ją

dwuspadowy dach kryty gontem albo dranicami. Tego rodzaju dom miał pionowe szczyty z tzw. przyzbowymi daszkami. W skład zamkniętej z trzech stron zagrody wchodziła stajnia, stodoła, chlew oraz chałupa. Ciągłe w Gminie Kamienica można spotkać podobne do opisanego domy, chociaż z biegiem lat jest ich coraz mniej, gdyż są zastępowane przez nowe, murowane budynki, w żaden sposób nie nawiązujące do dawnych tradycji.

Zespół regionalny „Gorce”
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Geologia i gleby

Wznoszące się wysoko nad otaczającymi je dolinami szczyty Gorców są łagodne, kopulaste, niewiele wznoszące się ponad grzbieć. W Gorcach jest 11 ważniejszych dolin, z czego pod Turbacz podchodzi pięć. Najdłuższa jest dolina Kamienicy (33 km), a najobszerniejsza — dolina Ochotnicy (109 km²). Dolina Kamienicy zbudowana jest z fliszu karpackiego, który powstał na dnie morza, a potem uległ wypiętrzeniu. Spływające z gór wody wyrzeźbiły głębokie V-kształtne doliny z licznymi wodospadami, progami i gruzowiskiem dużych i mniejszych głazów. Na stromych zboczach znajdują się liczne osuwiska, głębokie wąwozy, wychodnie i liczne źródła.

Wychodnie skalne w potoku Głębień
Fot. Paweł Tokarczyk

Zbudowane z bardziej odpornych na wietrzenie gruboławicowych piaskowców i zlepieńców utwory skalne utworzyły wychodnie o oryginalnych kształtach, jak np. Białe Skały, Kudłoński Baca, Czuby Groń. Występuje kilka jaskiń, powstałych głównie w wyniku przesunięć skalnych. Największa z nich to Zbójnicka Jama. W piętrze regła dolnego występują głównie gleby brunatne, w reglu górnym głównie gleby bielcowe.

Odosobnione góry Beskidu Wyspowego są denudacyjnymi ostańcami piaskowców

magurskich, pod którymi znajdują się głębiej położone serie skalne płaszczowiny śląskiej. Dawniej układ tych warstw był odwrotny: wklęsłe formy terenu, tzw. synkliny, utworzone były ze skał twardych, natomiast wypukłe (antykliny) z miękkich. Obecne szczyty stanowiły więc zagłębienia terenu, zaś dzisiejsze doliny były wzniesieniami. W wyniku fałdowania i wypiętrzania terenu na przełomie starszego i młodszego trzeciorzędu nastąpiło odwrócenie rzeźby terenu. Te niżej obecnie położone cienkoławicowe warstwy piaskowcowo-lupkowe, margle i łupki ilaste są bardziej podatne na wietrzenie, stąd też tworzą one słabiej nachylone stoki oraz duże obniżenia między górami.

Ukształtowanie terenu

Gmina Kamienica leży w dolinie rzeki Kamienica pomiędzy dwoma jednostkami fizycznogeograficznymi: Gorcami i Beskidem Wyspowym. Osobliwością Gorców jest występowanie rozrogu. Jest nim Turbacz, od którego we wszystkich kierunkach odbiega 7 grzbietów górskich o różnej długości. Niektóre z tych grzbietów rozgałęziają się na dalsze, podrzędne grzbiety. Najwyższe szczyty Turbacz (1310 m), Jaworzyna Kamienicka (1288 m), Kiczora (1282 m), Kudłoń (1276 m), Czoło Turbacza (1259 m), Mostownica (1251 m), Gorc Troszacki (1235 m), Gorc (1228 m), Lubań (1225 m). Wszystkie te szczyty poza Turbaczem i Lubaniem znajdują się na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego

Z kolei część Gminy położona w Beskidzie Wyspowym charakteryzuje się występowaniem odosobnionych, sięgających do 1170 m n.p.m. szczytów, które niczym wyspy wznoszą się 400–500 m ponad typowo

podgórskie zrównanie sfalowane łagodnymi wzgórzami. Wiele szczytów to szczyty strome, czasem nawet z bardzo spadzistymi stokami. Zazwyczaj północne są bardziej nachylone od południowych, wierzchowina jednak z reguły jest płaska, wylesiona i zajęta pod pola uprawne i zabudowania. Beskid Wyspowy łączy w sobie cechy krajobrazu podgórskiego i górskiego.

Góry zasadniczo nie tworzą tutaj długich pasm, lecz szereg oddzielnych szczytów otoczonych szerokimi i rozległymi dolinami. Najwyższe szczyty w okolicy (wysokości n.p.m. zaokrąglone do pełnych metrów Mogielica 1170 m, Jasień 1052 m, Modyń 1029 m, Krzystonów 1012 m, Kiczora Kamienicka 1007 m. Istnieją tu liczne, zbudowane z piaskowca wychodnie i formy

zbozcami Mostownicy i Jaworzyny Kamienickiej, płynąc jarem o głębokości 8-12 m. W okolicach przełęczy Borek zakręca gwałtownie na wschód powodując silną erozję zboczy tej przełęczy. Jest to atrakcyjny turystycznie rejon. W górnym biegu (do Rzek) płynie w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego. Wyznakowano tędy, doliną Kamienicy szlak niebieski na przełęcz Borek. Z rzadkich w Polsce roślin występuje w dolinie potoku (pod Mostownicą) zarzyczka górską.

Poniżej Rzek Kamienica wpływa w Beskid Wyspowy i spływa głęboką i ciasną doliną pomiędzy Kiczorą Kamienicką i Wielkim Wierchem z jednej strony, a masywem Jasienia i Mogielicy z drugiej strony. Dalej płynie przez Szczawę, Kamienicę i na wysokości 363 m uchodzi do Dunajca w Zabrzeży. Długość jej biegu wynosi 32 km, a spadek 25 m/km. Na odcinku od ujścia potoku Głębieńiec do ujścia w Dunajcu stanowi granicę między Gorcami a Beskidem Wyspowym. W jej łóżysku spotkać można liczne odsłonięcia skał, głazy, progi. Do najciekawszych należą wodospad Spad i banior "Zielony Banior".

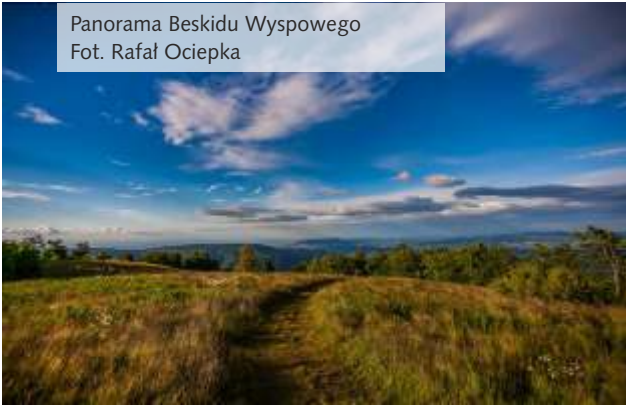
Większe dopływy Kamienicy to:

lewobrzeżne: Stawieniec, Gorcowy Potok, Mogielica, Szczawa, Potok Zbludzki

prawobrzeżne: Wspólny Potok, Ustępný, Gołków, Koryciska, Spalaniec, Czerwonka, Rybi Potok, Głębieńiec, Potok Zasadny, Potok Cisowy

Nazwa Kamienica Gorczańska używana jest od dawna przez turystów. W dokumentach urzędowych spotyka się od lat 90. XX w. nazwę Kamienica Zabrzaska (od wsi Zabrzeż).

Panorama Beskidu Wyspowego
Fot. Rafał Ociełka

Warunki wodne

Główną rzeką przepływającą przez Gminę Kamienica jest rzeka Kamienica Gorczańska. Kamienica Gorczańska lub po prostu Kamienica – rzeka, lewobrzeżny dopływ Dunajca. W swoim górnym biegu płynie w Gorcach i od źródeł pod Turbaczem aż po Lubomierz-Rzeki (przysiółek Lubomierza) nazywana jest Kamienickim Potokiem. Przeciska się on głęboką doliną pomiędzy

Koryto rzeki Kamienica
Fot. Rafał Ociepka

Banior (inaczej misa eworsyjna, kołbań) – zagłębienie w korycie rzeki wyżłobione wirowym ruchem wody.

Flora

Część Gminy Kamienica (Zasadne) znajduje się już w otulinie Gorczańskiego Parku Narodowego, który stanowi ostoję dla różnorodnej flory i fauny. Na tym terenie w paśmie regla dolnego często spotykamy buki, jodły i świerki, wśród których można spotkać dziki sarny i jelenie. W reglu górnym całe piętro zajmują bory świerkowe. Najczęściej spotykamy tutaj różnego rodzaju mchy (płonnik, widłoząb, fałdownik i płaszeniec) oraz borówkę czarną, spotkać można także gatunki wysokogórskie jak podbiałek alpejski, widłak wroniec i liczydło górskie. Większość rzadkich i chronionych gatunków wysokogórskich roślin występuje na polanach reglowych. Spotykamy tutaj mietlicę pospolitą, mieczyka dachówkowatego, przywrotnika paster-skiego, krokusy, chabry, złocenie, dzwonki oraz storczyki takie jak storczyca kulista gółka długoostrogowa, podkolan biały. W źródłiskach można spotkać rzadkie rośliny torfowiskowe jak gnidosz błotny i fiołek dwukwiatowy oraz tłustosz pospolity – roślina owadożerna. W wilgotnych młakach

rosną ostrożeń łąkowy oraz rdest wężownik. Na wyżej położonych partiach wyróżnia się ciemierzycą zieloną, uwagę przyciągają kwiaty omiega górskiego, jaskra platanolistnego i starca górskiego. W niższych partiach regla dolnego występuje kilka godnych uwagi gatunków: dziewięciśł bezłodygowy zwany ostem górnym i kuklik górski oraz jastrzębiec alpejski. Przejawem ubożenia łąk górskich jest ekspansja borówki czarnej i krzewów.

Krokusy, dziewięciśł
Fot. Rafał Ociepka

Fauna

Świat zwierząt tworzą ssaki drapieżne, jak wilki i rysie, rzadko niedźwiedzie. W dolinach gorczańskich potoków żerują wydry, kuny leśne, oraz borsuki. Bogata jest również gorczańska fauna ptaków. Na szczególną uwagę zasługują gatunki rzadko spotykane jak dudek, lelek kozodój, dzięcioł, pliszka górska, pluszcz, zimorodek czy sowa uszatka. Rozległy kompleks lasów dolnoregłowych zapewnia warunki bytowania ponad 100 gatunkom ptaków, ich różnorodność ukazuje się wiosną i latem kiedy las rozbrzmiewa setkami śpiewów ptasich. W trudno dostępnych zakątkach lasów gnieźdzą się rzadkie i chronione gatunki : głuszca, myszołowa, pustułka, jastrzębia, krogulca, sowy (puchacz, sóweczka, włochatka), puszczyka uralskiego i cietrzewia. Sporadycznie pojawia się orlik krzykliwy i orzeł przedni. Można tutaj spotkać również

wiele gatunków płazów i gadów m.in: żmija zygzakowata, jaszczurki – żyworodna i żwinka, salamandra plamista, która jest symbolem GPN oraz traszka i kumak górski. W czystych i zimnych wodach gorczańskich żyją pstrągi, potokowe oraz lepienie.

Dzikie zwierzęta w dolinie Kamienicy
Fot. Rafał Ociepka

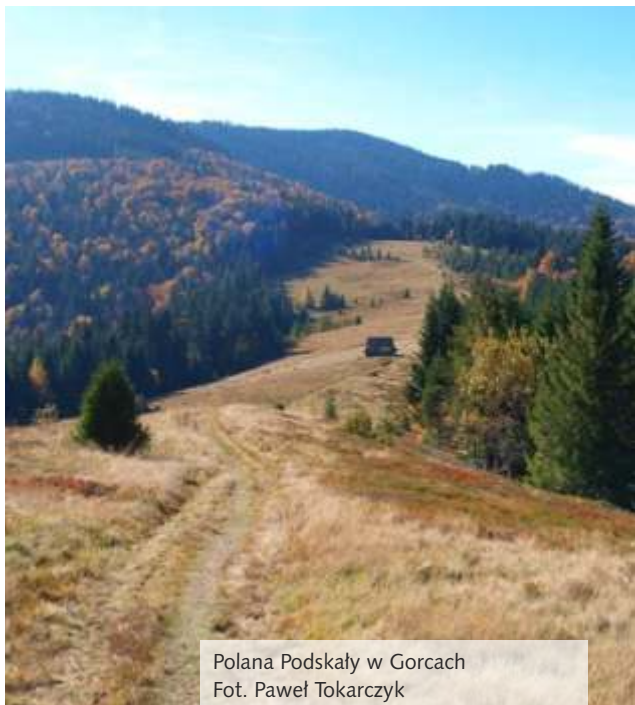
W granicach Parku znajduje się obszar leśnego rezerwatu Turbacz im. Władysława Orkana, chronionego już od 1927 r., można go oglądać wędrując niebieskim szlakiem z Koninek na Turbacz. Łagodna linia grzbietowa masywu Gorców, duże różnice wysokości względnej, głęboko wcięte doliny potoków z malowniczymi kaskadami oraz obecność polan to cechy krajobrazu Gorczańskiego Parku Narodowego. Powodują one, że teren Parku jest dogodny do uprawiania różnorodnych form turystyki. Obserwacja i poznanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych GPN jest możliwe na znakowanych szlakach turystycznych (jest ich ok. 74 km), dopuszczonych do ruchu turystycznego drogach dolinowych i stokowych (45 km). Część pieszych szlaków turystycznych i dróg stokowych (ok. 52 km) została udostępniona

Ochrona przyrody

Gorczański Park Narodowy

Obejmuje centralną, najbardziej wartościową pod względem przyrodniczym część Gorców. Powierzchnia Parku – 7 029 ha stanowi ok. 14% całego masywu, ochronie biernej (ściślej) podlega 40% obszaru GPN. Na terenie Parku znajdują się dwa główne grzbiety Gorców: Turbacz - Gorc i Turbacz - Kudłoń, rozdzielone doliną Kamienicy.

Gorczański Park Narodowy jest parkiem typowo leśnym, drzewostany zajmują ok. 95% jego powierzchni. Panującymi gatunkami są: w reglu górnym świerk, tworzący na tych wysokościach jednogatunkowy bór świerkowy, zaś w reglu dolnym buk i jodła, którym towarzyszy jawor, wiąz, jesion.

Polana Podskąły w Gorchach
Fot. Paweł Tokarczyk

Rezerwat Mogielica

dla turystyki rowerowej, w sezonie zimowym można na nich uprawiać turystykę narciarską. Do turystyki konnej na terenie Parku wyznakowano 63 km szlaków. Turyści przebywający w gminie Kamienica mogą dostać się do Parku z miejscowości Lubomierz - Rzeki. Od parkingu na polanie Trusiówka, przy granicy GPN w dolinie Kamienicy, rozpoczynają się dwie ścieżki edukacyjne: „Dolina Kamienicy” i „Dolina Górcowego Potoku”.

Z Lubomierza - Rzek można również wybrać się na wycieczkę znakowanymi szlakami turystycznymi - na Turbacz szlakiem żółtym, nazywanym szlakiem dziesięciu polan, szczególnie atrakcyjnym widokowo i krajoznawcze, czy też szlakiem niebieskim - na Górc Kamienicki - szczyt dominujący nad Kamienicą, przez który przebiega wschodnia granica Parku.

Mogielica wraz z sąsiednim Jasieniem tworzy największy maszyw w Beskidzie Wyspowym. Dawniej te dwie góry były zaliczane do Górców, za czym przemawia ich sąsiedzkie położenie i charakter przyrodniczo-krajobrazowy. Mogielicę porastają głównie buczyny i jedliny, a na jej szczycie zachował się jedyny w całym Beskidzie Wyspowym reliktowy bór górnoreglowy. Na zachodnim i północnym stoku tej góry znajdują się rozległe, typowo górczańskie (pasterskie) polany, a na kopule (zwanej „Kopą”) liczne są ostańce skalne i strome gołoborze. Miejsce to jest jedną z trzech ostoi głuszcza w Beskidzie Wyspowym. W obrębie rezerwatu gniazdują także m.in. dzięcioły trójpalczaste i białostrzbięte, sóweczki, włośchatki, drozdy obrożne, czeczotki, orzechówki, a teren ten wchodzi w obręb rewirów puszczyków uralskich, puchaczy, orlików krzykliwych i orłów przednich. Na Mogielicy regularnie bytują wilki i rysie, a okazjonalnie pojawia się też niedźwiedź.

Rezerwat Mogielica
Fot. Rafał Ociepka

Kamienica dawniej

Przywilej lokacyjny dla wsi Kamienica wydała Katarzyna, zwierzchniczka klasztoru starosądeckiego, co było ukoronowaniem wieloletniej akcji kolonizacyjnej klarysek w dolinie Kamienicy. Wcześniejsze informacje mówią o roku 1297 jakoby wieś była lokowana przez Gryfinę, wdowę po Leszku Czarnym – nie znaleziono jednak potwierdzenia w źródłach.

W XVI w. funkcjonował tu już kościół i szkoła parafialna. Losy Kamienicy oraz sąsiednich wsi Zasadnego, Szczawy i Zalesia były związane z klaryskami aż do „kasaty józeffińskiej” w roku 1782, kiedy to przeszły na własność państwa austriackiego, jako tzw. „dobra kameralne”. Pod koniec XVIII w. dobra kamienickie przejęli właściciele Szczawnicy Szalayowie, po których na miejscowym cmentarzu pozostała kaplica - mauzoleum. Kolejnym właścicielem został w 1830 r. kupiec sądecki Józef Kirchner, który wraz z zamążpójściem córki przekazał dobra kamienickie swemu zięciowi Maksymilianowi z Brzezia Marszałkowiczowi.

Stanowiło to zwrotny moment w historii miejscowości, która z niewielkiej leśnej osady szybko przekształciła się w spory ośrodek przemysłowy i usługowy. Marszałkowicz był bowiem ofiarnym i światłym patriotą, a jednocześnie znakomitym i obrotnym gospodarzem. Pod jego rządami w Kamienicy powstała piętrowa papiernia „o dwóch putniach i trzech holendrach z aparatem walcowym i szlifierskim do wyrabiania masy drzewnej”, w której wyrabiano bardzo trwałe, siwy papier kancelaryjny i bibułę. Papier sprzedawano na rynku w Nowym Sączu, w sklepie J. Kosterkiewicza. Ponadto, powstały w Szczawie dwie trzypiętrowe huty żelaza zwane kuźnicami lub hamerniami (rudę żelaza przywożono aż z Górnych Węgier) i inne zakłady przemysłowe, między innymi gorzelnia na 20 korcy dziennego zacieru. Wybudowano murowany dwór i budynek poczty. Dwór kamienicki był także kuźnią myśli politycznej i miejscem schronienia patriotów polskich. Przebywał tu między innymi Antoni Skąpski, jeden z organizatorów Powstania Krakowskiego 1846 r. oraz wybitny badacz Sądecczyzny Szczęśny Morawski.

Z Kamienicą znany jest również inny bohater narodowy z tego okresu - **Jan Kanty Andrusikiewicz**, który pochodził ze Słopnic i będąc organistą w Chochołowie stanął wraz z L. Kmietowiczem na czele zbrojnego powstania chłopskiego w 1846 r. Był więźniem twierdzy austriackiej w Szpilbergu, a po wyjściu na wolność został zatrudniony w kamienickiej papierni. Umarł na tyfus i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

Maksymilian Marszałkowicz z Brzezia
Fot. ze zbiorów Muzeum Regionalnego
Ziemi Limanowskiej

Maksymilian Marszałkowicz dbał nie tylko o rozwój gospodarczy swych dóbr, ale starał się również o zapewnienie miejscowym włościanom godziwych warunków życia.

Z własnych funduszy wybudował budynek szkolny, kilka lokalnych dróg, założył kasę zapomogowo-pożyczkową. Został również w 1867 r. pierwszym przewodniczącym Rady Powiatowej w Limanowej, na potrzeby ludności udostępniał swoją bibliotekę liczącą według różnych źródeł od 7.000 - 10.000 woluminów. Jego dwór był również schronieniem dla patriotów. **W tradycji miejscowej zachowało się podanie, że w trakcie rabacji galicyjskiej dwór został obroniony przez wiernych mu chłopów kamienickich, którzy powstrzymali atak krewkich sąsiadów z Ochotnicy.** Po śmierci w 1878 r. Marszałkowicz został pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Dobra kamienickie sprzedała wdowa po nim firmie Louis et Bernard Jaffe.

Na przełomie XIX i XX w. okoliczne lasy stały się obiektem nadmiernej eksploatacji drewna, prowadzonej przez firmę „Ader” z Jazowska oraz Towarzystwo Akcyjne Zsolnaer Cellulose-Fabrik. Wycięto w ten sposób całe obszary puszczy na stokach Okręgu, Hali i Zbludzkich Wierchów. Masa drzewna była przetwarzana w Rzekach, fabryce celulozy w słowackiej Żylinie oraz fabryce mebli giętych w Jazowsku.

Pod koniec XIX w. było tu 241 domów mieszkalnych, szkoła etatowa, co trzy tygodnie odbywały się targi. W okresie międzywojennym lasy wokół Kamienicy eksploatowała spółka „Saturn” założona przez przemysłowców łódzkich, m.in. Karola Scheiblera, z siedzibą w Czeladzi.

Pod koniec II wojny światowej dolina

Kamienicy stała się miejscem przybywania partyzantów. To tutaj atakowano niemieckie kolumny transportowe, niejednokrotnie dochodziło do regularnych bitew z siłami hitlerowskimi.

W Kamienicy spędziła swe lata dziecięce błogosławiona siostra Celestyna Faron. Wykształcenie pedagogiczne zdobyła we Lwowie i Poznaniu, potem pracowała jako nauczyciel i opiekun dzieci w licznych ochronkach na terenie południowej Polski. Aresztowana przez gestapo zginęła śmiercią męczeńską w Oświęcimiu w 1944 r. Została wyniesiona na ołtarze przez Ojca Świętego Jana Pawła II w 1999 r.

Gospodarstwa wzorowe

Czy wiesz, że terenem, na którym postanowiono w warunkach polskich Karpat rozpocząć wdrażanie idei halowania, zostały Gorce. Jednym z najważniejszych kryteriów wyboru była jego średnia wysokość nad poziomem morza, porównywalna do położenia zagospodarowanych hal alpejskich. Istotnym okazał się również fakt, że Gorce znajdują się w samym centrum rejonu mającego największą ilość bydła rasy czerwonej oraz długie tradycje jego hodowli, a na tle innych górskich rejonów Polski były bodaj najbardziej rolniczo zaniedbane.

Od 1935 roku rozpoczęto próbny wypas na gorceńskich polanach np. na Gorku Kamienickim, Stawieńcu i Janikówce. Ogółem obszar wydzierżawionych hal wynosił ok. 52 ha. Na wszystkich wybudowane zostały budynki mieszkalne, gospodarcze oraz obory gnojowicowe wraz z bacówkami.

Gospodarstwo wzorowe na Gorku Kamienickim
Fot. archiwum GPN, autor T. Twardzicki

Czasy współczesne

Lata powojenne przyniosły elektryfikację

(1960) gminy, a także wiele inwestycji w zakresie drogownictwa i w sferze użyteczności publicznej, jak np. budynek administracyjno-handlowy (1958), rozbudowa budynku szkolnego (1959), restauracja Jodełka (1960), piekarnia (1968), masarnia i ubojnia, wodociąg i kawiarnia (1972), wiejski dom towarowy (1976) i in.

Obecnie miejscowość jest siedzibą władz gminy Kamienica, do której należą również: Zbludza, Zasadne i Zalesie. Miejscowość jest również ośrodkiem kultury Górali Białych, którzy co roku obchodzą swoje święto podczas Dni

Gorczańskich.

Kamienica nazwę swą zawdzięcza prawdopodobnie dużym głazom, które niesione przez wezbrane potoki ścielą dno doliny.

Widok na Dolinę Kamienicy
Fot. Tomasz Wajda

Rynek w Kamienicy
Fot. Tomasz Wajda

Gmina Kamienica to najbardziej górską ze wszystkich gmin Powiatu Limanowskiego rozciąga się w dolinie rzeki o tej samej nazwie, wypływającej spod samego Turbacza (1310 m n p m), najwyższego szczytu Górców. W granicach gminy znajduje się najwyższy z górczańskich grzbietów, ciągnący się od Turbacza aż po Górc Kamieniecki. Dalej rzeka Kamienica tworzy jedną z najpiękniejszych dolin górskich w Beskidach, z malowniczym przełomem między Górcami a Beskidem Wyspowym, poniżej którego leży Szczawa, znana z doskonałych wód mineralnych. Na północ od Kamienicy oraz Szczawy w granicach gminy leżą południowo-wschodnie krańce Beskidu Wyspowego z Modynią (1028 m n p m). Poniżej przedstawiamy kolejno atrakcje turystyczne wchodzące w skład Gminy Kamienica i okolic.

KAMIENICA

Zespół Pałacowo - Parkowy w Kamienicy

W centrum wsi, obok skrzyżowania dróg, znajduje się park pałacowy z początku XIX w., uznany za zabytek przyrody. Z ciekawszych drzew, które możemy tu spotkać, warto wymienić sosnę amerykańską, jodłę kanadyjską, limbę, rajska jabłoń, świerk bałkański. W kompleksie pałacowo-parkowym można zobaczyć pałac w stylu klasycystycznym, wzniesiony przez Maksymiliana Marszałkowicza w połowie XIX wieku. Główny korpus parterowy, piętrowe skrzydła po bokach, budowla jest pokryta gontem. W pałacu mieści się obecnie ośrodek szkoleniowo-turystyczny „Dworek – Gorce”. Obok znajduje się stary dworek - prawdopodobnie z przełomu XVIII/XIX w. w remoncie. W południowej części parku stoi tzw. „spichlerz-zbrojownia” oraz zabytkowy budynek poczty z XIX w. Jest to budowla parterowa z wysokim poddaszem oraz ozdobnym frontem, wspartym na czterech kolumnkach.

Zespół Pałacowo - Parkowy w Kamienicy
Fot. Paweł Tokarczyk

Kościół Parafialny w Kamienicy

W centrum wsi stoi kościół parafialny, wybudowany w latach 1932–37, za księdza Jana Rośka, wg proj. architekta Szoldrskiego. Jest to już czwarta świątynia w Kamienicy. Pierwsza spaliła się od uderzenia pioruna w XVII w., druga została zniesiona w czasie wielkiej powodzi w 1688 r. wraz z plebanią i cmentarzem, trzecia spłonęła w 1931 r., a wraz z nią bogate archiwum parafialne. W wyposażeniu zwracają uwagę ołtarz główny Przemienienia Pańskiego oraz ołtarze boczne Najświętszego Serca Pana Jezusa, Matki Boskiej Królowej Różańca, św. Józefa i Franciszka, Niepokalanego Poczęcia NMP.

Izba regionalna

W budynku Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonuje Izba Regionalna, tel. 18 332 30 82. Prezentowane zbiory obejmują stroje

ludowe, plastykę obrzędową, narzędzia gospodarskie. Historię wsi obrazują stare fotografie. Od niedawna powstaje tu kolekcja krawatów znanych osób, związanych z Kamienicą, bądź odwiedzających gminę.

Izba regionalna
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Kościół Parafialny w Kamienicy
Fot. Tomasz Wajda

Kaplica grobowa rodziny Szalayów

Na cmentarzu parafialnym można zobaczyć kaplicę grobową rodziny Szalayów oraz obelisk, poświęcony pamięci Jana Kantego Andrusikiewicza na miejscu jego domniemanej mogiły. Ponadto na cmentarzu 2 wspólne mogiły pomordowanych w 1944 r. mieszkańców Kamienicy i okolic

Krzyż grunwaldzki

Na skrzyżowaniu w centrum miejscowości, przy drodze do Zbludza, stoi krzyż kamienny z 1910 r., tzw. „krzyż grunwaldzki”.

Gminny Park Przyrodniczy

Łączna długość alejek w parku wynosi pięćset metrów. Na terenie parku znajduje się altana wypoczynkowa oraz ławek. Park znajduje się w sąsiedztwie rzeki Kamienica oraz kompleksu XIX-wiecznego Dworku Marszałkowiczów. Na terenie parku utworzone jest oczko wodne zagospodarowane krzewami oraz otoczone ławkami. Wejście do parku stanowi malowniczy drewniany mostek od którego prowadzą alejki na teren parku. Dla najmłodszych wydzielony jest plac zabaw zaś w bezpośrednim sąsiedztwie została utworzona siłownia zewnętrzna. W 2014 r. pojawiło się pełnowymiarowe boisko do plażowej piłki siatkowej. W sąsiedztwie Parku znajduje się również Skate Park.

ZALESIE

Kościół parafialny p.w. św. Maksymiliana Kolbego

Zbudowany w latach 1975-1985, wg projektu R. Łomnickiego, konsekrowany w 1991 r. W środku warto zwrócić uwagę na figury Pana Jezusa U Słupa (przeniesiona z kaplicy na Tokaniku) i Matki Boskiej Fatimskiej oraz na szopkę bożonarodzeniową p. Franciszka Kwita, wystawianą w okresie świątecznym.

Trasy rekreacyjne i Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego

Największa obecnie atrakcja turystyczna gminy do uprawiania turystyki aktywnej.

Widok na centrum obsługi ruchu turystycznego
Fot. Paweł Tokarczyk

Kapliczka p.w. św. Floriana i Matki Boskiej Częstochowskiej

Kilkaset metrów poniżej kościoła, przy drodze do Kamienicy, stoi, murowana z połowy XIX w., wystawiona jako wotum dziękczynne za ocalenie wsi przed epidemią. Naprzeciw kapliczki, po drugiej stronie drogi, zabytkowy drewniany spichlerz z XIX w. Ofiary epidemii z sąsiednich wiosek były grzebane na cmentarzu cholerycznym, który znajduje się na pograniczu Zalesia i Woli Kosnowej.

Kapliczka z motywem św. Floriana
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Trasy rekreacyjne w Zalesiu
Fot. Tomasz Wajda

Tokanik i Kaplica Jednej Nocy” Stadion Zalesianki

Ok. 300 m nad kościołem, na tzw. „Tokaniku”, stoi zabytkowa kamienna kapliczka z pocz. XIX w., p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, kryta blachą, z niewielką wieżyczką. Wewnątrz płaskorzeźba Matki Boskiej. W 1971 r. postawiono obok, na sztucznym wypłaszczeniu terenu niewielką drewnianą kaplicę mszalną. Zbudowali ją parafianie z ks. Józefem Alberskim, wbrew woli miejscowych władz. Powstała w bardzo krótkim czasie (zasadniczy korpus powstał w ciągu jednej nocy), stąd nazywana była „Kaplicą Jednej Nocy”. Księża, dojeżdżający z Kamienicy w latach 70-tych XX w., odprawiali tu nabożeństwa, udzielali również niektórych sakramentów. Po wybudowaniu okazałego kościoła parafialnego drewnianą kaplicę rozebrano.

W przysiółku Wierchy ponad przełęczą Słopnicką znajduje się stadion klubu sportowego „Zalesianka”. Jest to jedno z najwyżej położonych boisk piłkarskich w Polsce, a na pewno najwyżej położone w Beskidzie Wyspowym. Przy dobrej pogodzie widać Tatry.

Motywy religijne w w Zalesiu i okolicach
Fot. Rafał Ociepka

Zalesianka-najwyżej położony stadion piłkarski w Beskidzie Wyspowym
Fot. Tomasz Wajda

ZBLUDZA

Wieś znajduje się na obszarze u podnóży Modyni i Zbludzkich Wierchów. Przepływa przez nią potok Zbludza, wzdłuż którego biegnie droga powiatowa Limanowa – Kamienica. Wieś posiada własną placówkę oświatową (Zespół Szkoły i Przedszkola) oraz kilka sklepów. Oddalona jest o niecały kilometr od centrum Kamienicy. Bardzo ciekawie położona, z wyżej utytułowanych części (Kosarzyska) widoczna jest dolina Kamienicy, a przy przejrzystym powietrzu można wyraźnie dostrzec Tatry. Turyści zaglądający do Zbludzy mogą skorzystać z nowoddanego do użytku kortu tenisowego.

Kort tenisowy w Zbludzy
Fot. Jacek Rachwał

ZASADNE

Wieś graniczy z Gorczańskim Parkiem Narodowym, położona w dolinie Potoku Zasadne. Idealne miejsce na agroturystykę. W Zasadnem usytuowana jest Szkoła

Podstawowa im. Marii Konopnickiej, Dom Kultury z siedzibą OSP, kościół oraz kilka sklepów. Przez Zasadne biegnie pieszy szlak w kierunku Gorca Kamienickiego.

Wiata turystyczna w drodze na Gorc
Fot. Jacek Rachwał

Szczawa

Drewniany kościółek p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Niedaleko ujścia Głębieńca do Kamienicy stoi ładny drewniany kościółek p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, wybudowany w latach 1958–60 przez cieślę Jana Sopatę, wg projektu Alojzego Podgórnego. Wewnątrz ładne drewniane wyposażenie, którego twórcą był Antoni Krzak oraz tablice poświęcone żołnierzom AK. Ołtarz boczny p.w. Matki Boskiej Ludźmierskiej jest nazywany partyzanckim, ponieważ znajdują się w nim elementy partyzanckiego ołtarza z lat II wojny światowej. Witraże zaprojektowała Teresa Stankiewicz. Najstarszym elementem wnętrza są barokowe stacje drogi krzyżowej z XVIII w. Obok kościoła drewnianego stoi nowoczesna duża świątynia, zbudowana w latach 90-tych XX w.

Drewniany kościółek w Szczawie
Fot. Paweł Tokarczyk

Przy drodze do Kamienicy, w dolnej części Szczawy, znajduje się kaplica kamienna z XIX w. z płaskorzeźbą Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej i obrazem św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus. Przed wybudowaniem kościoła przy tej kaplicy gromadzili się mieszkańcy Szczawy na nabożeństwa.

Pijalnia Wód Mineralnych w Szczawie wraz z deptakiem

Pijalnia wód mineralnych w Szczawie
Fot. Magdalena Tokarczyk

W Szczawie funkcjonują trzy ujęcia **wód mineralnych**: „Krystyna”, „Hanna” i „Dziedzilla”. Leczą one nieżyty i przewlekłe choroby górnych dróg oddechowych, choroby naczyń krwionośnych i układu krążenia, a także choroby przewodu pokarmowego, zwłaszcza nadkwasotę żołądka. Jesienią 2010 r. oddano do użytku okazały budynek pijalni wód mineralnych, w którym mieści się również punkt Informacji Turystycznej. Obok pijalni wód znajduje się deptak, w którym kuracjusze mogą bezpiecznie spacerować w kierunku osiedla Łuszczk.

Gorczańska kolejka

Gorczańska kolejka leśna funkcjonowała w latach 1953-63 na odcinku Szczawa Bukówka – Rzeki (górną stacją znajdowała się koło Polany Trusiówka w Rzekach, dziś parking GPN). Do tego czasu odludna, zalesiona dolina Kamienicy nie mając żadnej drogi bitej była jednym z najdzikszych miejsc w Polsce, a transport drewna odbywał się sporadycznie w okresie zimowym, po zamrożonej rzece. Tory miały rozstaw 600 mm, kolejka łączyła tartak w Bukówce z miejscem składu drewna eksploatowanego na stokach Jasienia, Turbacza itd. Do góry czterowagonikowe zestawy ciągnął koń (w ostatnim okresie funkcjonowania kolejki wykorzystywano lokomotywę spalinową), natomiast w dół zestawy wypełnione dłużycami jechały już siłą rozpędu, wykorzystując 152-metrową różnicę poziomów pomiędzy dwiema „Stacjami”. Po drodze znajdowały się jeszcze dwa przystanki: w Białem i na Pol. Wiatrówki. W ciągu kolejki powstało 8 mostów na Kamienicy, których fragmenty przetrwały nawet katastrofalną powódź z 1997 r. Na całym odcinku były również niewielkie podjazdy, które załadowany zestaw musiał pokonywać siłą rozpędu, co wymagało jego wcześniejszego rozpędzenia do prędkości ponad 50 km/h (a dozwolona prędkość na wąskotorówkach to ok. 15 km/h). Operowanie takim zestawem wymagało od prowadzących za pomocą świerkowych żerdzi górali nie lada sprawności i odwagi.

Wodospad Spad

W przysiółku Berkówka, tuż przy drodze do Mszany Dolnej, można zobaczyć dwumetrowej wielkości wodospad Spad na Kamienicy (największy na pograniczu Gorców i Beskidu Wyspowego, nazywany szumnie „Gorczańską Niagarą”). Nazwa przysiółka pochodzi od mieszkającej tu niegdyś i prowadzącej sklep żydowskiej rodziny Berków. Jest to naturalny skalny próg wysoki na 2,2 m a najlepiej oglądać go po większych opadach lub w okresie roztopów.

Muzeum 1 Pułku

Strzelców Podhalańskich AK

Co roku, w pierwszą niedzielę po 15 sierpnia organizuje się w Szczawie uroczyste odpusty I PSP AK, które zainicjował nieżyjący już płk. Jan Cieślak ps. „Maciej”, ostatni dowódca I PSP AK w okolicy Szczawy i Kamienicy. Wśród niezwykle ciekawej ekspozycji można zobaczyć stare mundury partyzanckie, uzbrojenie, mapy i zdjęcia, pokazujące działalność partyzantów AK na tym terenie. Opiekunami Izby są panowie Władysław Chlipała i Józef Rusnak, tel. 18/ 33 24 089, 18/3324026, 696 735 201.

Muzeum 1 Pułku Strzelców Podhalańskich AK
Fot. Paweł Tokarczyk

TURYSTYKA ROWEROWA W GMINIE KAMIENTICA

Gmina Kamienica z racji swojego położenia w dolinie jest idealnym miejscem do uprawiania turystyki rowerowej.

Z uwagi na bliskie sąsiedztwo Gorczańskiego Parku Narodowego przez Gminę Kamienica biegną znakowane dwa szlaki rowerowe o różnym stopniu trudności, krótszy ponaddwukilometrowy szlak zielony Polana Trusiówka - Dolina Kamienicy oraz drugi prawie ośmiokilometrowy szlak czerwony od Papieżówki na Jaworzynę Kamienicką.

Dla bardziej wymagających rowerzystów Gmina Kamienica przygotowała także dwie zróżnicowane trasy rowerowe w pobliskim Zalesiu. Pierwsza trasa o długości 5,5 km rozpoczynająca się przy budynku Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego w Zalesiu, druga znacznie dłuższa biegnąca wokół masywu góry Mogielica, licząca ponad 20 km.

Planowana jest również trasa rekreacyjna wzdłuż rzeki Kamienica, która pozwoli turystom w sposób bezpieczny przejechać malowniczą dolinę od Szczawy do skrzyżowania w Zabrzeży. W tym miejscu szlak rowerowy będzie łączył się z nowoprojektowaną „autostradą rowerową” Velo Dunajec.

Trasy rowerowe w Zalesiu
Fot. Rafał Ociepka

Rowery można bezpłatnie wypożyczyć WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU SPORTOWEGO:

**Centrum Obsługi Ruchu
Turystycznego przy LKS-Zalesianka”
34-608 Zalesie**

tel. 18 3375 800, 501 612 952

www.trasymogielica.pl

Wypożyczalnia czynna:

Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

**Gospodarstwo Agroturystyczne
„W Słonecznej Dolinie”**

Kamienica 467, 34-608 Kamienica

tel. 502 029 961

e-mail: info@wslonecznejdolinie.pl

www.wslonecznejdolinie.pl

Wypożyczalnia czynna:

Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

w drodze na Mogielicę
Fot. Rafał Ociepka

Papieżówka - Jaworzyna Kamienicka

Opis trasy:

**szlak czerwony, pieszy o długości
7 km 877 metrów**

**maksymalna wysokość na szlaku
1263 m**

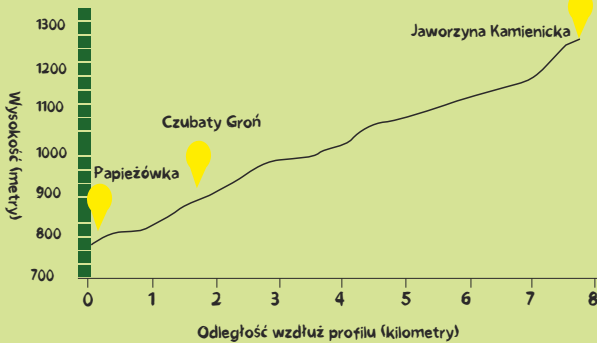

deniwelacja 488 m

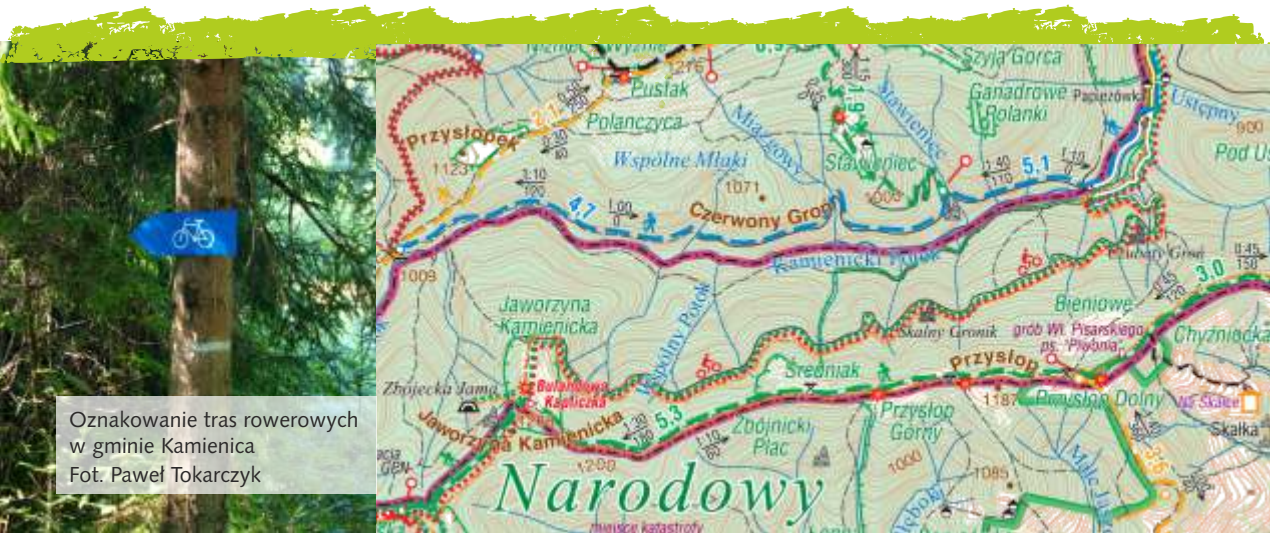
maksymalne nachylenie 29 stopnie

Profil terenu

Trasę rozpoczynamy w Papieżówce i po około 2 km docieramy do Czubatego Gronia wychodni skalnej na stokach Przysłopu (1187 m n.p.m.), jednej z najokazalszych i najbardziej znanych na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego, po około 2 km docieramy do Skalnego Gronika, kolejnej wychodni skalnej powyżej doliny Kamienicy. Trasa kończy się na Jaworzynie Kamienickiej (1288 m n.p.m.) Nieopodal szczytu znajduje się rozległa Polana Jaworzyna Kamienicka (około 1180–1280 m n.p.m.). W górnej części polany stoi murowana kapliczka, która jest najstarszym zabytkiem sakralnym znajdującym się w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego. Jest ona nazywana Bulandową Kapliczką, od przydomka bacy i znachora gorczańskiego Tomasza Chlipały (urodzonego w 1831 r. w

Bulandy należącym do Szczawy), który postawił kapliczkę w 1904 r. Na Jaworzynie Kamienickiej 29 września 1944 r. miało miejsce lądowanie jedenastoosobowego sowieckiego desantu spadochronowego, dowodzonego przez mjr. Iwana Zołotara „Artura”. Z polany roztaczają się interesujące widoki na pobliski Kudłoń (1276 m n.p.m.) i Gorc (1228 m n.p.m.) oraz szczyty Beskidu Wyspowego i Beskidu Sądeckiego.

Oznakowanie tras rowerowych
w gminie Kamienica
Fot. Paweł Tokarczyk

Polana Trusiówka - Dolina Kamienicy

Opis trasy:

szlak zielony, pieszy o długości
2 km 320 m

maksymalna wysokość na szlaku
872 m

deniwelacja 155 m

maksymalne nachylenie 43 stopnie

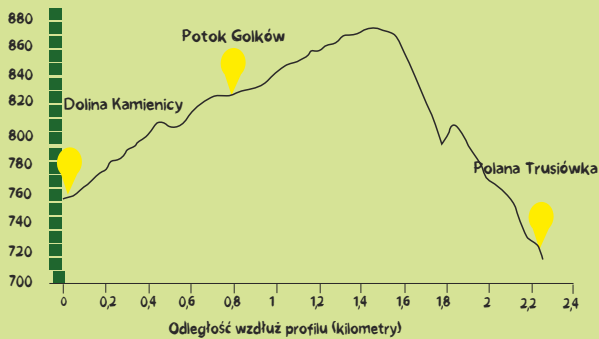
Trasę rozpoczynamy na Polanie Trusiówka, , na której jeszcze w XIX w istniała huta szkła, która produkowała m.in. szklane butelki, rogi, dzwony. Palono w niej drewnem bukowym pozyskiwanym w lasach doliny Kamienicy. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym na trasie jest łąka ostrożeńiowa, a w częściach podmokłych Doliny jest młaka kozłkowo-turzycowa. Na przełomie maja i czerwca kwitnie chroniony storczyk gółka długoostrogowa.

Szlak rowerowy przecina trzy ciek wodne Spaleniec, Koryciska i Gólków

Widok na Polanę Podskąły w Gorcach
Fot. Paweł Tokarczyk

Profil terenu

Rowerzysta na
gorczańskim szlaku
Fot. Paweł Tokarczyk

W Gminie Kamienica wytyczono jedyny i jak na razie najdłuższy znakowany szlak konny przez Komisję Turystyki Jeździeckiej PTTK. Oczywiście miłośnicy jazdy konnej korzystają równie często ze szlaków przeznaczonych do turystyki pieszej. Niemniej jednak prawie 25 km szlak konny Kamienica – Lubomierz Rzeki dostarcza niesamowitych wrażeń pozwalając podziwiać piękno przyrody Beskidu

STADNINA KONNA

W gminie Kamienica działa również stadnina koni prowadzona przez właścicieli ośrodka Szkoleniowo – Turystycznego Dworek Gorce. W stadninie hodowane są konie huculskie, które są znakomicie przystosowane do warunków górskich. Ze względu na swój charakter i wzrost nadają się również do kontaktu z dziećmi.

Stadnina Koni Huculskich oferuje przejażdżki rekreacyjne lub naukę jazdy konnej pod okiem wykwalifikowanego instruktora.

W OFERCIE STADNINY SĄ DOSTĘPNE:

- przejażdżki dla dzieci i dorosłych
 - nauka jazdy konnej dla początkujących - jazda na lonży
 - nauka jazdy dla średnio zaawansowanych i zaawansowanych jeźdźców - jazda w zastępie
 - wyjazdy w teren po górskich szlakach
 - hipoterapia (ośrodek ma uprawnienia do prowadzenia turnusów rehabilitacyjnych)
- Stadnina czynna jest w sezonie letnim.

KONTAKT

OŚRODEK SZKOLENIOWO-TURYSTYCZNY DWOREK - GORCE

34-608 Kamienica Rynek 46

tel. fax.: (18) 332 30 71

tel. kom.: 519 477 568, 501 645 462

ost@dworek-gorce.com.pl

www.dworek-gorce.com.pl

Pasące się konie przy parku dworskim
Fot. Paweł Tokarczyk

Stadnina koni w Kamienicy
Fot. Paweł Tokarczyk

Widok na park dworski Marszałkowiczów
Fot. Paweł Tokarczyk

Kamienica - Lubomierz Rzeki

Opis trasy:

szlak czerwony, pieszy o długości 24 km 812 metrów

maksymalna wysokość na szlaku 1090m

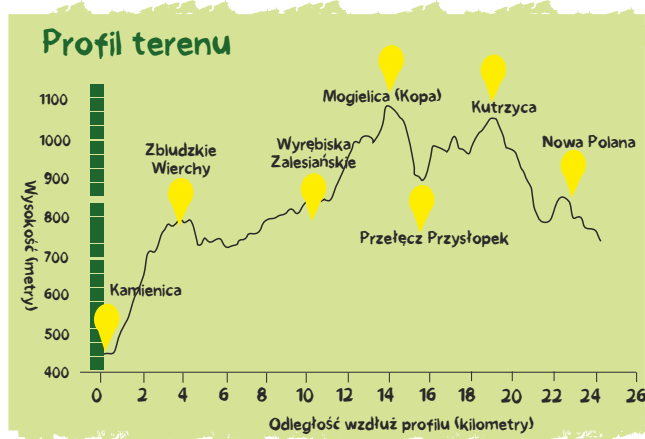

deniwelacja 645 m

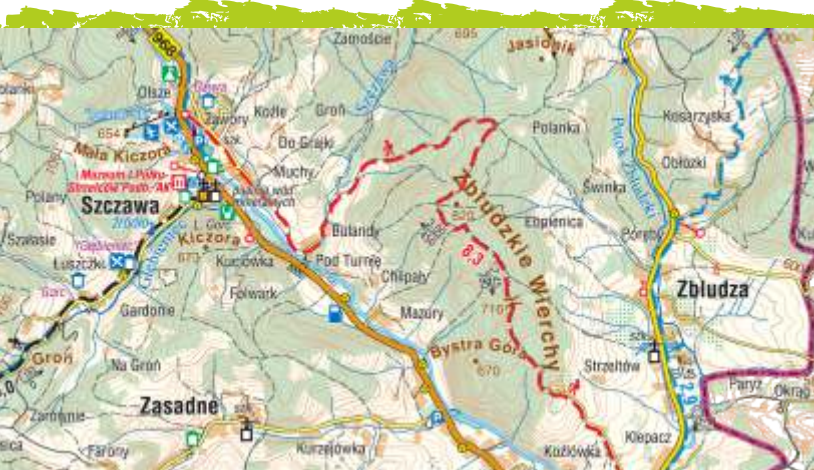
maksymalne nachylenie 33 stopnie

Rozpoczynamy wędrówkę konną pod Dworkiem Marszałkowiczów w Centrum Kamienicy, kierujemy się na osiedle Kuźlówka i Zbludzki Wierch podążamy w kierunku Jasionika. Na wysokości Przełęczy Słopnickiej, kierujemy się na Zapowiednicę, przemierzając Wyrębiska Zalesiańskie i mijając krzyż partyzancki. Docieramy do Polany Stumorgowej pod Mogielicą. Rozległa hala z piękną panoramą znajduje się na południo-wo-zachodnim stoku Mogielicy (1171 m n.p.m.). Nazwę swą zawdzięcza jednostce powierzchni „mórg” - ok. 0,5 ha, ale polana była większa niż nazwa na to wskazuje. Niegdyś wypasano tu owce. Bacowie nazywali szczyt Zapowiednicą, gdyż ciemne chmury gromadzące się nad szczytem zapowiadały ulewę i burzę. W górnej części polany znajduje się krzyż papieski z 2004 r. (3,5 m wysokości,

zaprojektowany przez Stanisława Gąsienicę-Byrcyna, kształtem nawiązuje do pastorału Jana Pawła II). Na pół-nocnym skraju, pod kępą drzew z rozłożystym świerkiem, bije wydajne źródło wody pitnej.

Z Polany Stumorgowej ruszamy w kierunku Przełęczy Przysłop, kierując się na Krzystonów, Kutrzycę docieramy na Jasień (1062m n.p.m.) trzeci pod względem wysokości szczyt w Beskidzie Wyspowym, znajdujący się w grzbiecie ciągnącym się od Mogielicy (1171 m n.p.m.) w stronę Górców, słynie z pięknej panoramy. Otwierają się tu widoki na Beskid Niski, Beskid Sądecki, Małe Pieniny, Pasma Lubania, a w oddali Tatry. W grzbiecie pomiędzy Jasieniem a Krzystonowem zaobserwować można ciekawe formy geologiczne: rowy rozpadlinowe, wychodnie piaskowca i nieduże młaki powstałe na nieprzepuszczalnym podłożu. Na północnym stoku zachodniego ramienia Jasienia, nieco poniżej

polany Na Łąki oraz szlaku zielonego do Mszany, znajduje się uroczysko „Skrzynia” - wąwóz (kilkanaście metrów długości) z wychodniami piaskowców i rumowiskiem skalnym. Z Jasienia ruszamy w kierunku Nowej Polany docierając do Przełęczy Przysłop.

Trasy narciarstwa biegowego

W Gminie Kamienica istnieją świetnie przygotowane, ratrakowane, trasy do uprawiania narciarstwa biegowego oraz skiturowego.

W miejscowości Zalesie funkcjonuje bezpłatna wypożyczalnia nart biegowych. W tym miejscu rozpoczyna się również wytyczona 5,5 km mała Trasa Zalesie. Na parkingu na Wyrębiskach Zalesiańskich dla bardziej zaawansowanych narciarzy czeka Trasa Mogielica o długości 25 km.

W tym miejscu bezpłatnie wypożyczysz narty

**Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego
przy LKS „Zalesianka”
34-608 Zalesie
tel. 18 3375 800, 501 612 952
www.trasymogielica.pl**

Stacje narciarskie w okolicy

**STACJA NARCIARSKA
LUBOMIERZ SKI - LUBOMIERZ**

stacja czynna:

pn-pt: 9.00 - 20.00

sb-nd: 8.00 - 20.00

adres:

34-736 lubomierz 186

e-mail: ski@lubomierz.com

www.lubomierz.com

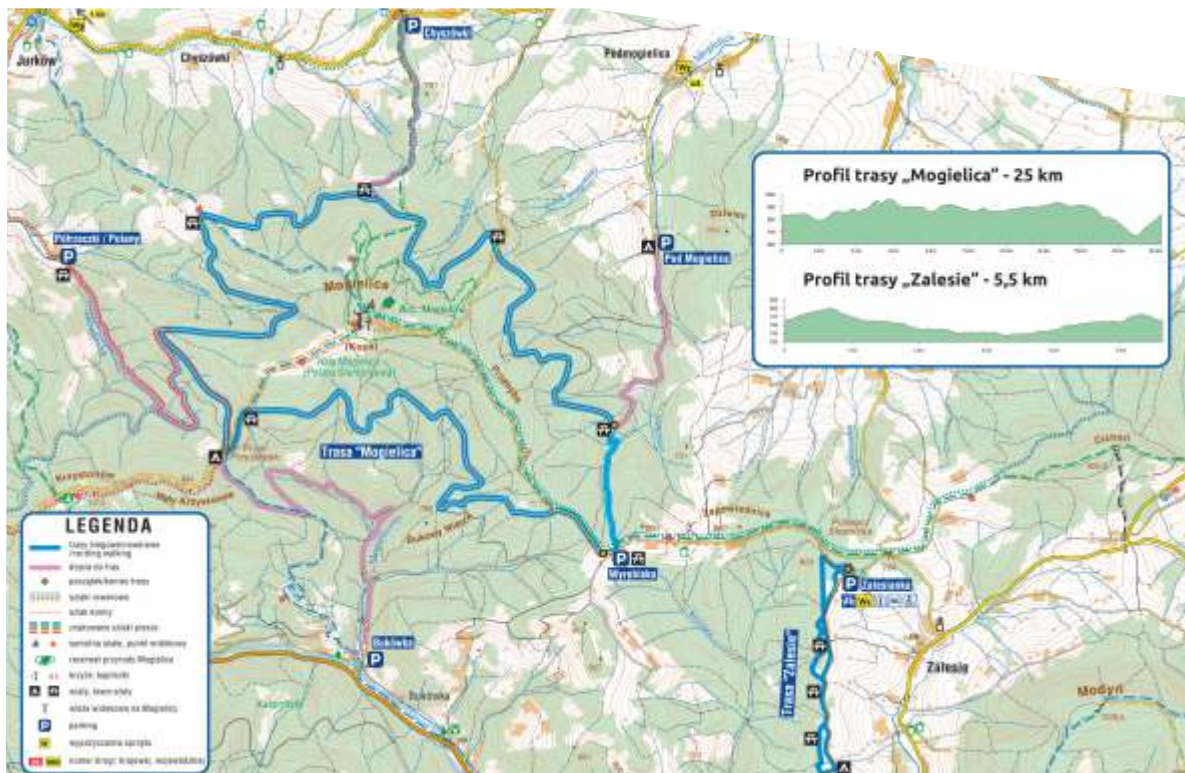
tel. kom. 513 013 819

tel. kom. 533222601

gps: n: 49 36' 35" e: 20 9' 15"

wypożyczalnia i serwis:

tel. 18 448 85 48

STACJA NARCIARSKA LIMANOWA SKI - ŁYSA GÓRA

stacja czynna:

pn-nd: 9.00 - 21.00

adres:

Limanowa Mordarka Łysa Góra

e-mail: biuro@lysagora.eu

www.limanowa-ski.pl

tel./fax.: +48 18 33 734 34

gps: n: 49° 43' 23" e: 20° 27' 29"

wypożyczalnia i szkoła narciarska:

tel.kom. 531 395 939

STACJA NARCIARSKA ŚNIEŻNICA - KASINA WIELKA

stacja czynna:

pn - pt: 9.00 - 22.00

sb - nd: 8.00 - 22.00

codziennie od 16.00 - 17.00 -

przerwa techniczna na ratrakowanie

adres:

Kasina Wielka 672

34-741 Kasina Wielka

www.snieznica.pl

więcej na: www.snieznica.pl

gps: n: 49° 43' 44" e: 20° 8' 21"

STACJA NARCIARSKA KONINKI - PORĘBA WIELKA

Stacja czynna:

pn - nd: 9.00 - 21.00

adres:

Poręba Wielka 251

34-735 Niedźwiedź

e-mail: ostoja@koninki.pl

www.koninki.pl

tel.. 183317580, 183317581

gps: n: 49° 35' 43" e: 20° 4' 43"

STACJA NARCIARSKA

Laskowa-Kamionna-Laskowa

stacja czynna:

pn - nd: 9.00 - 20.00

adres:

34-602 Laskowa 697

e-mail: info@laskowa-ski.pl

www.laskowa-ski.pl

tel.: 183378810, 183378811

gps: n: 49° 45' 37" e: 20° 27' 7"

Trasa narciarska wokół Mogielicy przed ratrakowaniem
Fot. Rafał Ociepka

Polana pod skały zimą
Fot. Rafał Ociepka

Idealne warunki narciarskie do uprawiania
narciarstwa skiturowego
Fot. Rafał Ociepka

Kamienica Rynek - osiedle Klenina

szlak niebieski, pieszy o długości
3 km

maksymalna wysokość na szlaku
1208 m

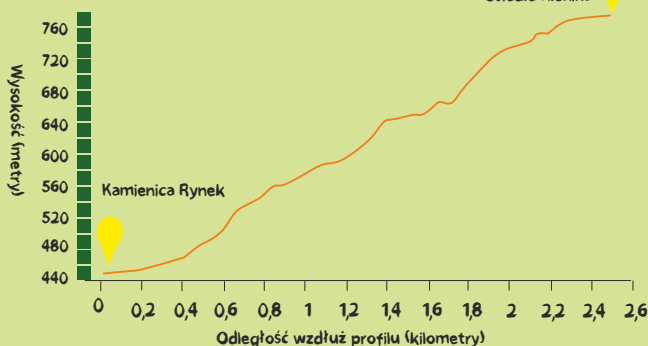

deniwelacja 768 m

maksymalne nachylenie 50 stopnie

Profil terenu

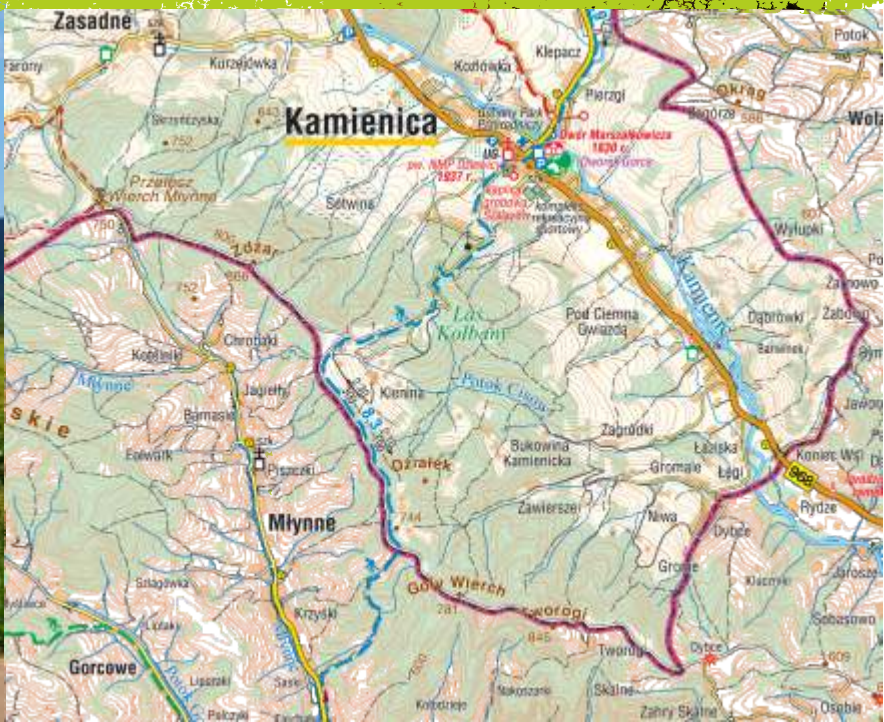

Szlak jest atrakcyjny widokowo i biegnie m.in. przez Przełęcz pod Ostrą, Modynię, przez osiedla Kosarzyska, Poręby, centrum Kamienicy, szczyt Lubania do Przełęcz Snózka. Odcinek szlaku z centrum Kamienicy rozpoczyna się koło kościoła parafialnego i wiedzie przez osiedle Podkąt, z którego roztacza się atrakcyjny widok na Dolinę Kamienicy. Następnie umiarkowanie stromym podejściem docieramy do najwyżżej położonego osiedla w Gminie Kamienica, na Kleninę.

Beskidzkie polany
Fot. Rafał Ociepka

Motywy religijne w Gorcach
Fot. Paweł Tokarczyk

Zasadne - Gorc Kamienicki - Zasadne

Opis trasy:

szlak czerwony, pieszy o długości
8 km 930 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
1182 m

deniwelacja 583 m

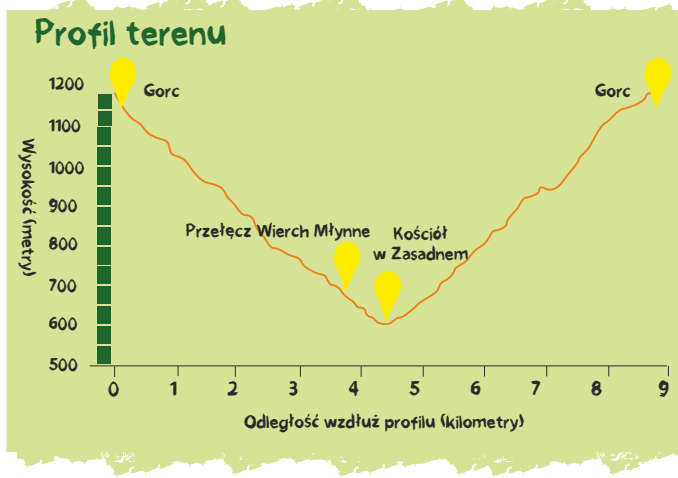

maksymalne nachylenie 22 stopnie

Trasę można rozpocząć koło szkoły w Zasadnem. Po przejściu kilkuset metrów napotkamy nowo wybudowaną przez Gminę wiatę turystyczną z opisanym szlakiem. W tym miejscu krzyżuje się również nowowybudowana droga asfaltowa w kierunku Ochotnicy Dolnej. Szlak tworzy pętlę biegnąc m.in. przez Wierch Lełonek oraz przez Przełęcz Wierch Młynne (750 m n.p.m.). Na Gorcu Kamienickim stoi wieża widokowa z pięknym widokiem na okolicę.

Schronisko na Turbaczu
Fot. Rafał Ociełka

Szczawa - Nowa Polana

szlak czarny pieszy o długości
5 km 102 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
842 m

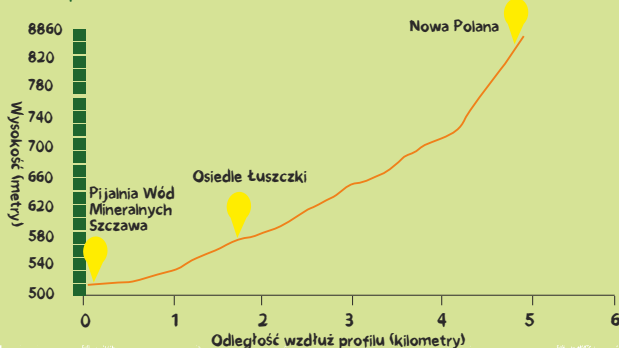

deniwelacja 332 m

maksymalne nachylenie 27 stopnie

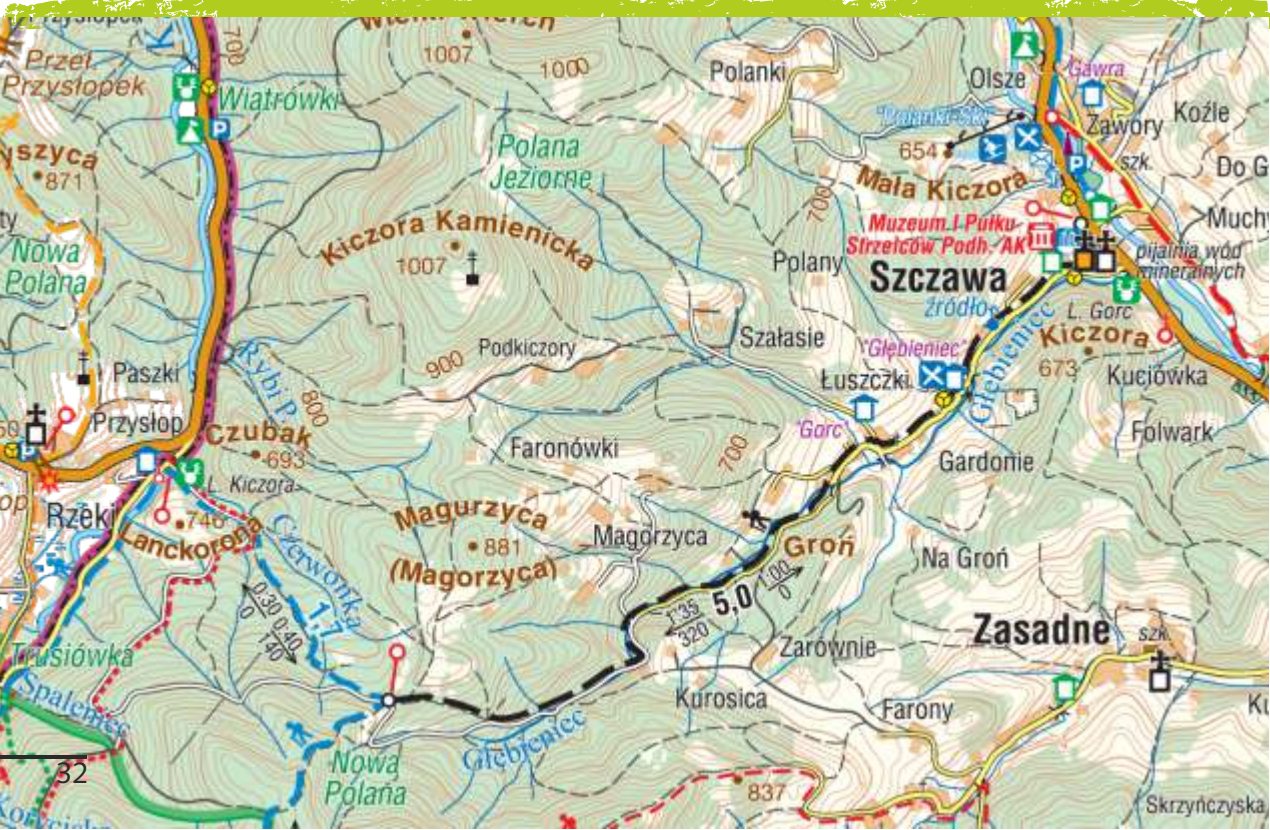
Profil terenu

Opis trasy:

Trasę rozpoczynamy przy Pijalni Wód Mineralnych w Szczawie i deptakiem wzdłuż Głębieńca po lewej stronie mijając maszyn Kiczory, kierujemy się w osiedle Łuszczki, po lewej stronie mijamy osiedla Kurosica a po prawej Magorzycy. Szlak kończy się na Nowej Polanie, z którego niebieskim szlakiem możemy udać się w kierunku Przełęczy Borek na Górc.

Pole biwakowe na polanie Wiatrówki
Fot. Paweł Tokarczyk

Szczawa - Pórzeczki

szlak zielony, pieszy o długości
5 km 944 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
973 m

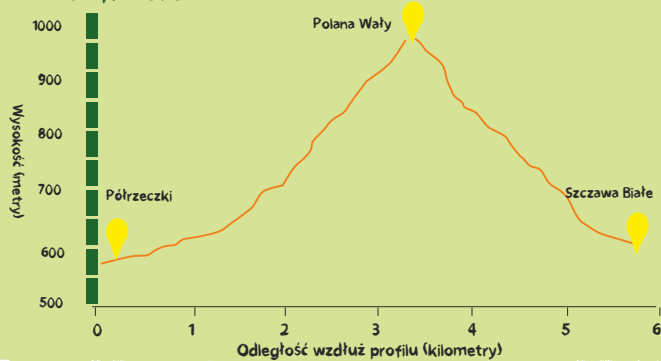

deniwelacja 332 m

maksymalne nachylenie 40 stopnie

Profil terenu

Podróż rozpoczynamy w Szczawie Białym. Przysiółek ten znajduje się w dolinie Kamienicy przy szosie z Mszany Dolnej do Zabrzeży. Na południe od rzeki na stoku Wielkiego Wierchu znajduje się niewielki stawek w miejscu dawnej niszy osuwiskowej, zwany przez mieszkańców Jeziorne. W czasie funkcjonowania gorczańskiej kolejki leśnej w Białem i na Polanie Wiatrtówki znajdowały się jej przystanki, stawek, kolejka wąskotorowa. Z Białego udajemy się na Polanę Wały, przechodząc przez Krzystonów przy którym szlak zielony przecina się ze szlakiem rowerowym niebieskim (szlak rowerowy Przełęcz Edwarda Rydza – Śmigłego – Pórzeczki o długości 14 km). Docieramy do Pórzeczek.

Szczawa - Kasina Wielka

szlak czerwony, pieszy o długości
25 km 395 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
1169 m

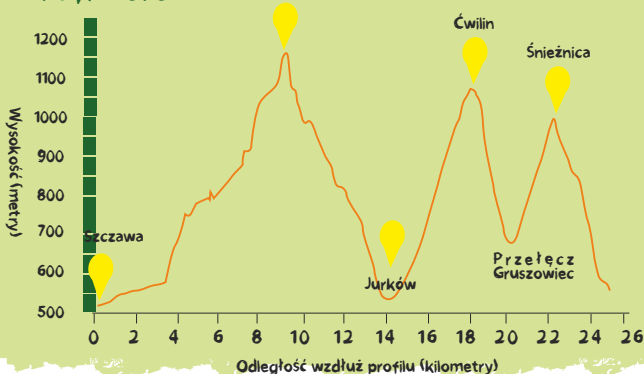

deniwelacja 656 m

maksymalne nachylenie 32 stopnie

Profil terenu

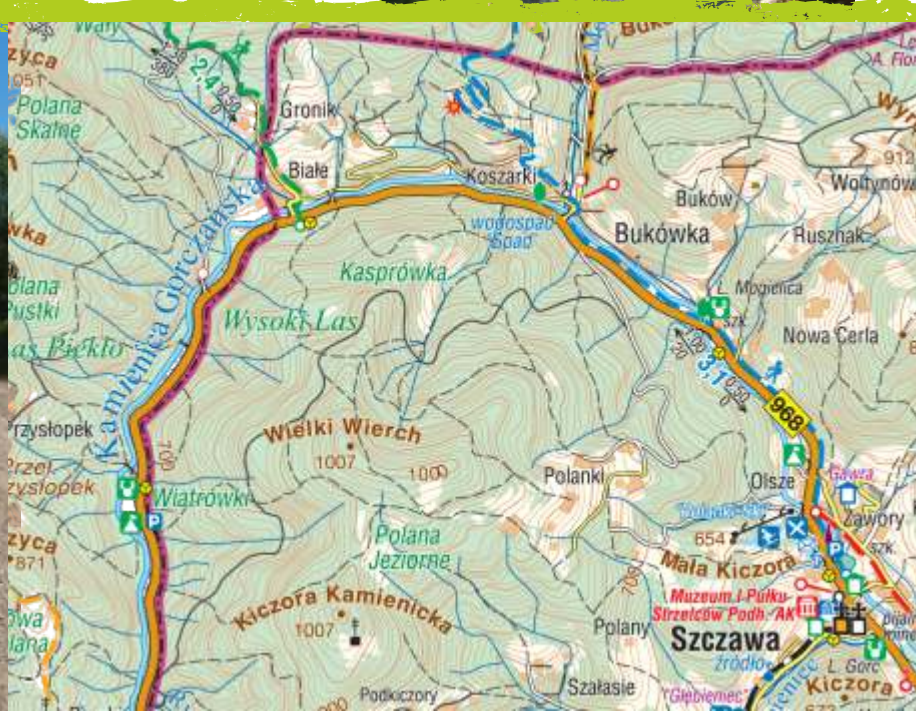

Podróż rozpoczynamy przy Pijalni wód mineralnych w Szczawie i kierujemy się w stronę osiedla Bukówka drogą wojewódzką. Na wysokości Wodospadu Spad skręcamy w osiedle Koszarki i kierujemy się w stronę Przełęczy Przysłoppek. Mijając Polanę Przysłoppek kierujemy się na Polanę Stumorgową i w okolicach Zbójnickiego Stołu na Mogielicy kierujemy się na Cyrłę. Dalej szlak biegnie przez Jurków, przez szczyty Ćwilin oraz Śnieżnica. Schodząc ze Śnieżnicy docieramy do Kasiny Wielkiej.

Trasa wokół Mogielicy
Fot. Paweł Tokarczyk

Szlaki piesze
w Beskidzie Wyspowym
Fot. Paweł Tokarczyk

Przełęcz Borek - Gorc

**szlak niebieski, pieszy o długości
15 km 179 metrów**

**maksymalna wysokość na szlaku
1227 m**

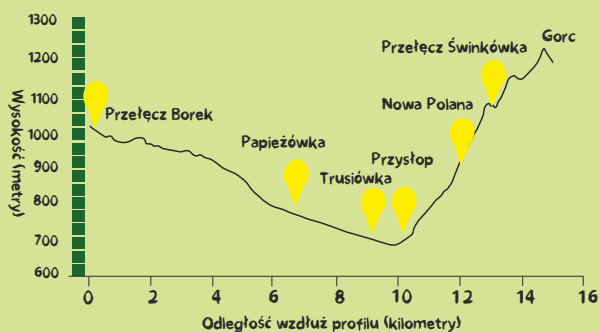

deniwelacja 544 m

maksymalne nachylenie 42 stopnie

Profil terenu

W drodze na Gorc
Fot. Paweł Tokarczyk

Opis trasy:

Podróż rozpoczynamy z Gorca z miejsca łączenia się szlaku z szlakiem zielonym (Gorc – Polana Gabrowa), po około 1,5 km docieramy do Polany Świnkówka, z której roztacza się piękny widok na górną część doliny Kamienicy i jej otoczenie. Kierujemy się na Nową Polanę w kierunku Przełęczy Przystop. Wędrując docieramy w Lubomierzu Rzekach do Polany Trusiówka, skąd wychodzi kilka atrakcyjnych szlaków, m.in. zielony szlak przyrodniczy Papieżówka – Trusiówka oraz zielony szlak Dolina Gorcowego Potoku. Z Polany Trusiówka ruszamy w kierunku Papieżówki i maszerując równolegle do Kamienickiego Potoku docieramy do Przełęczy Borek. Kamienica, która w górnym biegu płynie pomiędzy grzbietami Jaworzyny Kamienickiej (1288 m n.p.m.) i Mostownicy, w okolicach Przełęczy Borek gwałtownie skręca na wschód i silnie eroduje zbocze pod przełęczą. W przyszłości może tu dojść do rzadkiego zjawiska kaptazu rzeczno. Wówczas woda z górnego odcinka Kamienicy zamiast do Dunajca skieruje się do potoku Konina, który należy do dorzecza Raby. Dawniej na przełęczy zaczynał się szlak czarny, który grzbietem Czerwonego Gronia prowadził na Polanę Gabrową. Jesienią 2002 r. ze względów ochronnych został zlikwidowany. Okolice Przełęczy Borek posiadają specyficzne warunki klimatyczne: jest tam chłodno i wilgotno, pokrywa śnieżna utrzymuje się najdłużej w Gorcach. W okolicy przełęczy rosną najniższe położone w Gorcach bory górnoreglowe. Znajdują się tam także ostoje rysia oraz mają swoje stanowiska rzadkie rośliny: ostrożeń lepki i zarzyczka górską. Dawniej przełęcz była ważnym przesmykiem dla zbójników i kłusowników, a w czasie II wojny światowej dla partyzantów.

Do Zbójeckiej Jamy

szlak żółty, pieszy o długości
398 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
1263 m

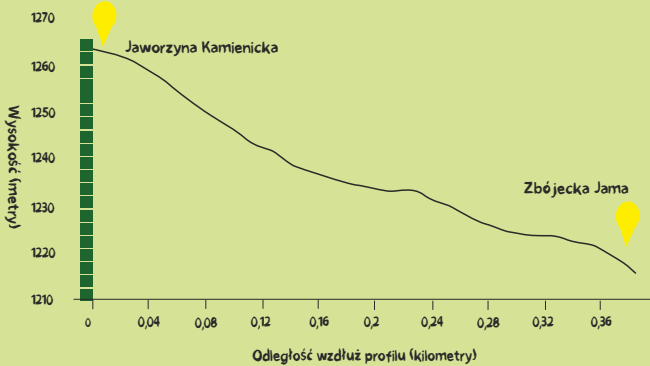

deniwelacja 47 m

maksymalne nachylenie 15 stopnie

Profil terenu

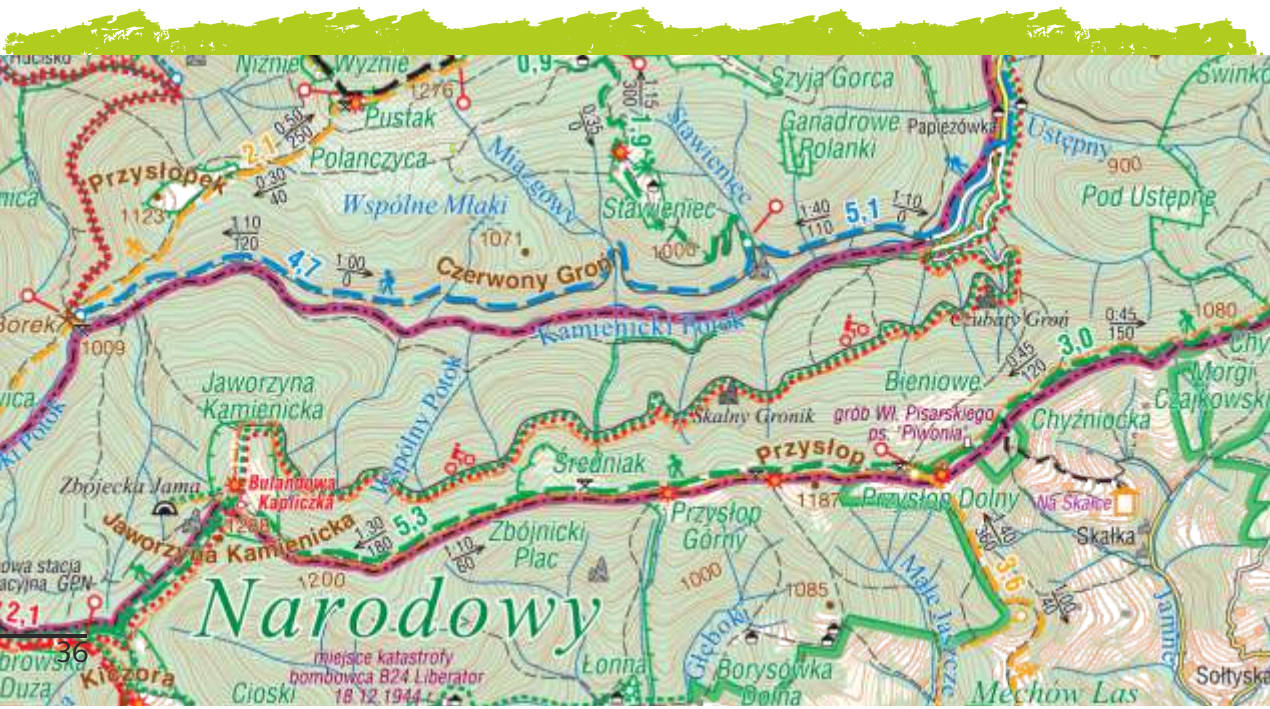

Opis trasy:

Z polany po krótkim spacerze docieramy do Zbójeckiej Jamy - jaskini osuwiskowej. Ma ona postać pęknięcia tektonicznego. Podobno niegdyś służyła za schronienie grasującym w okolicy zbójnikom. Jaskinia jest trudno dostępna, rozpoczyna się pionową sztolnią głębokość 3,5 m, od dna której w dwie strony odchodzi szczelina o przebiegu NE-SW (w jedną stronę 10 m, w drugą 15 m).

Na gorczańskich szlakach
Fot. Rafał Ociepka

Dolina Gorcowego Potoku

szlak zielony, pieszy o długości
5 km 500 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
1026 m

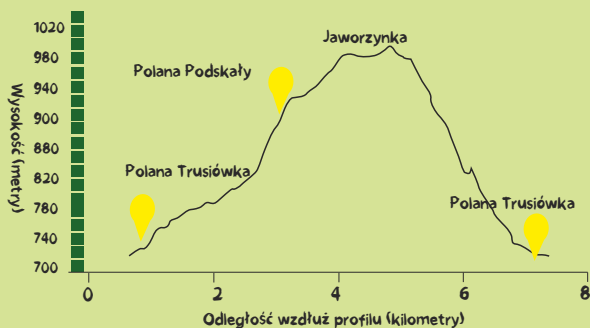

deniwelacja 310 m

maksymalne nachylenie 29 stopnie

Profil terenu

Wyruszamy w podróż z Polany Trusiówka, przemieszczając się cały czas Doliną Gorcowego Potoku docierając na Polanę Podskały, położoną na grzbiecie pomiędzy Gorcem Troszackim (1235 m n.p.m.) a Jaworzynką (1026 m n.p.m.). Uważana jest za jedną z najładniejszych gorceńskich polan. Na polanie stoi kilka szałasów. W zależności od pory roku na polanie występują: borówki, maliny, szafran spiski, kruszczyk błotny, storczyca kulista, podkolan biały, gółka długoostrogowa, omieg górski, bodziszek leśny, miłosna górską, dziewięciśń beżłodygowy. Maszerując dalej dotrzemy na Jaworzynkę. Po zaliczeniu szczytu po około dwóch kilometrach docieramy do Polany Trusiówka.

W dolinie gorcegowego potoku
Fot. Paweł Tokarczyk

Papieżówka - Trusiówka

szlak zielony, pieszy o długości
1 km 893 metrów

maksymalna wysokość na szlaku
774 m

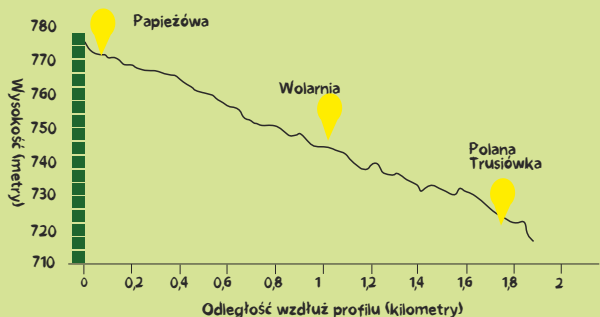

deniwelacja **58 m**

maksymalne nachylenie **16 stopnie**

Profil terenu

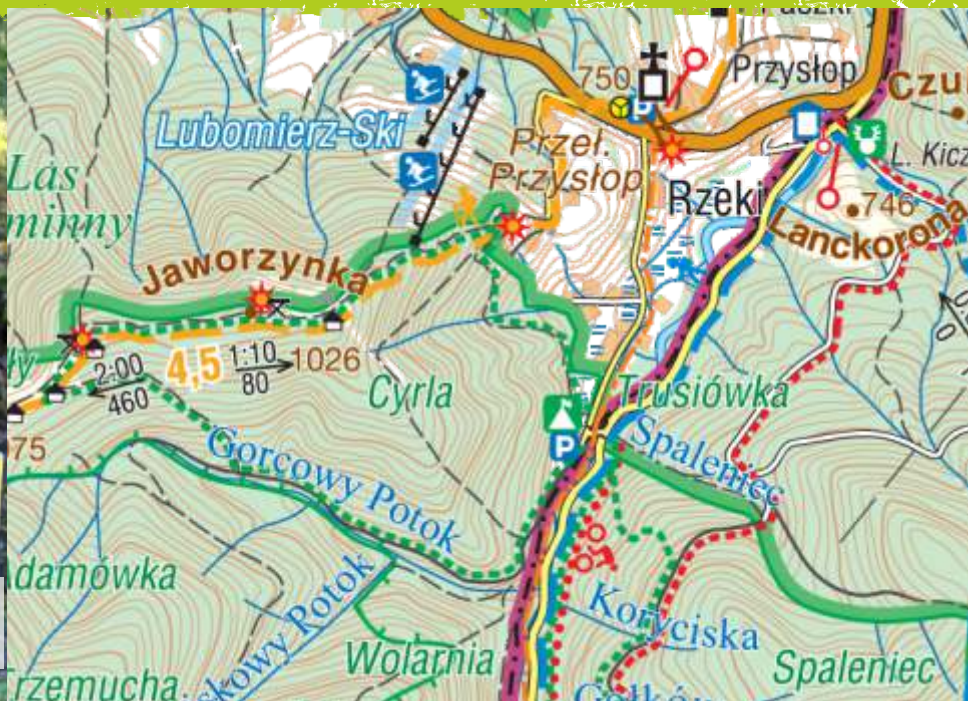

Opis trasy:

Szlak jest również ścieżką przyrodniczą. Trasę rozpoczynamy na Polanie Trusiówka, gdzie jeszcze na początku XIX wieku w tym miejscu istniała huta szkła i podążamy dwukilometrowym odcinkiem w kierunku Papieżówki. Papieżówka to drewniany szałas stojący na prawym brzegu Kamienicy w Gorczańskim Parku Narodowym. W szałasie w sierpniu 1976 r. przez dwa tygodnie przebywał ówczesny kardynał Karol Wojtyła, późniejszy papież. Podobno to on ułożył fragment kamiennego bruku przed szałasem. Wydarzenie to przypominać ma pamiątkowa tablica z wrytymi słowami Jana Pawła II „Pilnujcie mi tych szlaków”.

Oznakowanie szlaków
przez GPN
Fot. Magdalena Tokarczyk

Biali Górale to krzepkie charaktery i nastawieni na ekstremalne doświadczenia zawodnicy i dlatego też wpadli na pomysł stworzenia w gminie miejsca do uprawiania turystyki ekstremalnej.

W miejscowości Kamienica funkcjonuje z powodzeniem tor do uprawiania sportów motorowych. W tym miejscu legalnie można pojechać po doskonale przygotowanej trasie. Tor jest pięknie położony na zboczu doliny z dala od osiedli. Terenem zarządza Motorowy Klub Sportowy Gorce, który liczy około 100 zawodników i już niedługo będzie obchodził swoją 10 rocznicę istnienia.

Korzystanie z toru jest bezpłatne dla członków klubu. Opłata za korzystanie z toru przez osoby z zewnątrz wynosi 20 złotych za dzień. Korzystać z toru mogą wyłącznie osoby pełnoletnie. Pojazd nie musi posiadać homologacji do poruszania się po drogach publicznych. Każdy użytkownik toru motocrossowego korzysta z niego na własną odpowiedzialność i samodzielnie odpowiada za ewentualne szkody wyrządzone sobie i innym.

Co roku na torze odbywają się Zawody o Puchar Toru na które zjeżdżają zawodnicy z całej Polski. Na torze startują zarówno mężczyźni, kobiety, ale też dzieci. Odbywają się również zawody na quadach – jest to jedno z niewielu miejsc w Gorcach, gdzie zupełnie legalnie można na dwóch i czterech kółkach pojechać.

MOTOROWY KLUB SPORTOWY GORCE

34-608 Kamienica 546

www.mks-gorce.pl

E-mail: mks-gorce@o2.pl

Tel: +48 781 785 110, +48 505 588 538

LOKALIZACJA GPS TORU:

49.563872,20.37745

Rywalizacja najmłodszych na torze w Kamienicy
Fot. Sabina Nitner

Zawodnicy podczas wyścigu
Fot. Sabina Nitner

Ekstremalne emocje na torze
Fot. Sabina Nitner

Występowanie wód leczniczych w rejonie Szczawy ma ścisły związek z budową geologiczną tego rejonu. Można wyznaczyć dwie różniące się składem chemicznym. Do pierwszej strefy gdzie występują wody wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe, jodkowe, borowe należą dwa płytkie ujęcia naszych wód „Hanna”, „Dziedzilla” oraz strefa trzecia, głębokiego ujęcia „Szczawa I”.

Historia wód leczniczych Szczawy sięga czasów późnego średniowiecza. Po raz pierwszy na ich temat pisał Jan Długosz w dziele Roczniki. Kolejne informacje pojawiły się w wieku XVIII, kiedy to Stanisław Staszic odkrył na terenie Sądeckizny wody lecznicze, a prof. Baltazar Hacquet z Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1788 - 1795 dokonał klasyfikacji i opisu ich właściwości.

Jednak najważniejsze działania, mające na celu rozwinięcie i udoskonalenie wydobycia wód, były podejmowane dopiero w XX wieku. W 1924 Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe "Saturn" wykupiło źródła leżące na terenie dzisiejszej Szczawy.

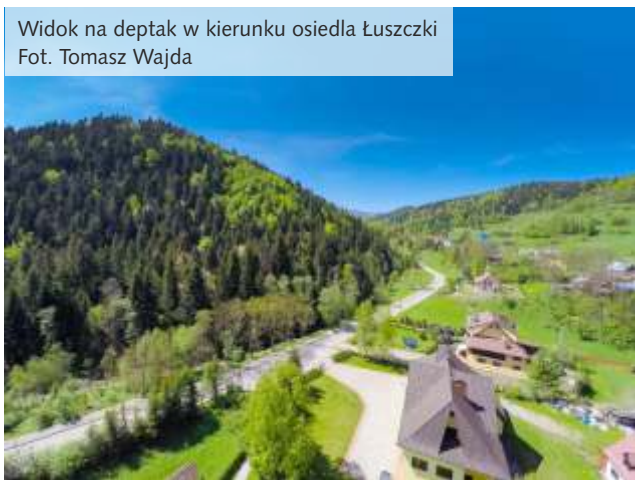
Lata trzydzieste XX wieku to czas dość dynamiczny dla rozwoju górnictwa wodnego w tym miejscu. W 1932 roku wykonano odwiert Hanna i Dziedzilla. W następnym roku, firmy Drogista oraz "Karpiński-Skład Apteczny", na bazie przejętych źródeł Hanny, Dziedzilli, Krystyny i Leguny, podjęły próby utworzenia uzdrowiska. W dwa lata później, a więc w roku 1934, wody eksploatował Antoni Gryzina-Lasek.

W 1938 roku, decyzją Ministra Przemysłu i Handlu ustanowiono rejon górniczy dla

Szczawy. Lata wojny i okupacji zatrzymały proces rozwoju wydobycia wód leczniczych w tym rejonie. Natomiast od 1945 roku aż do 1999 eksploatacją wód zajmowała się Gminna Spółdzielnia w Kamienicy. Kolejnym krokiem było wykonanie w roku 1977 odwiertu Szczawa I, a na początku lat osiemdziesiątych dokonano rekonstrukcji odwiertów Hanna i Dziedzilla. W latach 90 Uzdrowisko Rabka otrzymało na 20 lat koncesję na eksploatację wód leczniczych w Szczawie.

Obecnie w Szczawie funkcjonują trzy ujęcia wód mineralnych: „Krystyna”, „Hanna” i „Dziedzilla”.

Widok na deptak w kierunku osiedla Łuszczki
Fot. Tomasz Wajda

Pijalnia Wody Mineralnej w Szczawie
Fot. Magdalena Tokarczyk

Szczawa I

Korzystnie wpływa na:
infekcje oraz alergię
schorzenia
na tle nerwowym
choroby układu
oddechowego
zaburzenia metaboliczne
depresję i stres

Dziejzila

Korzystnie wpływa na:
zaburzenia
wydzielania żółci
schorzenia
układu trawienia
niedoczynność tarczycy
zwalczanie otyłości
układ krążenia
cukrzycę

Hanna

Korzystnie wpływa na:
choroby krwi
anemię niedobarwną
zaburzenia
wydzielania żółci
infekcje
dróg moczowych
kamice nerkową

Stanowiska z wodą mineralną
Pijalnia Wody Mineralnej w Szczawie
Fot. Magdalena Tokarczyk

PIJALNIA WODY MINERALNEJ W SZCZAWIE:

Centrum Szczawy, Kamienica 34-608

Pijalnia czynna: Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

Działania na froncie II Wojny Światowej

Już w trakcie kampanii wrześniowej zaczęły powstawać pierwsze organizacje konspiracyjne. W pierwszych dniach wojny schronisko na Turbaczu przyciągnęło całe rzesze uciekinierów wraz z ostatnimi oddziałami regularnej armii polskiej, stając się dla nich głównym punktem przetrwania. Nie był to jedyny tego rodzaju punkt w Górcach.

W Kamienicy ośrodek taki znajdował się w majątku ziemskim, którym z ramienia Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Saturn” z Czeladzi administrował Aleksander Głazek, współpracujący na tym polu z proboszczem ks. Mieczysławem Dydyńskim.

Z końcem września 1944 r. odtworzony więc został 1 Pułk Strzelców Podhalańskich AK (1 psp AK), którego dowództwo otrzymał mjr Adam Stabrawa „Borowy”. Pierwszą siedzibą Dowództwa Pułku, zostały domy osiedla Polanki nad Szczawą. Spośród czterech batalionów 1 psp AK, Górcę znalazły się głównie w rejonie działań I oraz IV batalionu. W ich obrębie walczyły poszczególne kompanie i to one, w zależności od cech ich dowódców i walorów podległych im żołnierzy, wyciskały na walce z okupantem swoje indywidualne piętno. Te legendarne kompanie potocznie nazywano grupami. Jeżeli gdzieś została dokonana akcja zbrojna, mówiło się, że to robota grupy „Adama” czy grupy „Zawiszy”, „Tatara” lub „Lasa”, itd. Z kompani wchodzących w skład I batalionu wyróżniała się na tym terenie kompania por. „Zawiszy”, a później jego następcy Feliksa Perekladowskiego „Przyjaciela”. Największą jednak sławą okryli się żołnierze IV batalionu, którego dowódcą mianowany został kpt. Julian Zapala „Lampart”.

Poważną siłą bojową na obszarze Górców pod koniec wojny dysponowały oddziały pozafrontowe wojsk sowieckich. Pierwsi Sowieci pojawili się w Górcach już w 1942 r., ale byli to wtedy prawie wyłącznie uciekinierzy z obozów jenieckich. Dopiero latem 1944 r. przybyły tutaj ich specjalne oddziały, zrzucone z samolotów lub przenikające pieszo przez niemiecki front. W lipcu, w rejonie Turbacza usadowił się na krótko oddział kpt. Piotra Tichonowa. W sierpniu dotarła w te okolice grupa lejtn. Aleksieja Batiana „Aloszy”, a w połowie września mjr. Afanasija Gładilina „Griszy”. 29 września, na polanie Jaworzyna Kamienicka wylądował 11 osobowy desant spadochroniarzy pod dowództwem mjr./ppłk. Iwana Zołotara „Artura”. Wszyscy wymienieni dowódcy, byli etatowymi pracownikami NKWD, a zadaniem Zołotara było zorganizowanie na bazie już istniejących oddziałów sowieckich, zgrupowania służącego intensyfikacji wywiadu (m.in. rozpracowywanie struktur AK) i dywersji. Ich pobyt, poprzez bezwzględne kontrybucje, dotkliwie odczuli mieszkańcy wsi leżących wokół Górcy, w tym Lubomierza i Zasadnego. 18 XII 1944 r., w lesie, nad polaną Pańska Przehybka rozbił się bombowiec amerykański, typu B-24 J „Liberator”, o nazwie własnej „California Rocket”. Maszyna ta, wchodząca w skład 757 Dywizjonu 15 Amerykańskiej Armii Powietrznej, leciała z bazy w Cerignola w środkowych Włoszech, aby zbombardować zakłady chemiczne koło Oświęcimia.

Ofensywa styczniowa wojsk sowieckich w 1945 r., zaskoczyła w pewnym sensie dowództwo 1 psp AK, które na ten moment rozważało różne warianty postępowania. W okresie tym doszło do kolejnej dużej bitwy partyzanckiej, stoczonej w dniach 10 –13. stycznia, w rejonie wsi Łącko – Kamienica – Lubomierz. Dowódca I batalionu, rtm. Jan W. Lipczewski „Andrzej” zaproponował wówczas Żołotarowi wspólne otoczenie i zniszczenie oddziałów niemieckich przemieszczających się w kierunku Szczawy. Jednak wobec niespodziewanego wycofania się partyzantów sowieckich na prawy brzeg Dunajca, zamiar ten tylko w części udało się wykonać. Walka oddziału rtm. Lipczewskiego była bodaj ostatnią dużą bitwą partyzancką z Niemcami na ziemiach polskich

Po zakończeniu wojny z Niemcami, Gorce stały się areną dalszych tragicznych wydarzeń, kiedy przeciw nowej, narzuconej władzy, wystąpili zbrojnie żołnierze Józefa Kurasia „Ognia” i jego następcy.

Uszkodzony SM-1 na Turbaczu
Fot. z archiwum Tadeusza Klimińskiego

Muzeum I Pułku Strzelców Podhalańskich AK

W celu zachowania pamięci o wydarzeniach na froncie powołano w Szczawie Izbę Pamięci - Muzeum I Pułku Strzelców Podhalańskich AK

Muzeum znajduje się obok plebanii (klucze można dostać na probostwie). Co roku, w pierwszą niedzielę po 15 sierpnia organizuje się w Szczawie uroczyste odpusty I PSP AK, które zainicjował nieżyjący już płk. Jan Cieślak ps. „Maciej”, ostatni dowódca I PSP AK w okolicy Szczawy i Kamienicy. Wśród niezwykle ciekawej ekspozycji można zobaczyć stare mundury partyzanckie, uzbrojenie, mapy i zdjęcia, pokazujące działalność partyzantów AK na tym terenie.

Opiekunami Izby są panowie Władysław Chlipała i Józef Rusnak, tel. 18/ 33 24 089, 18/3324026, 696 735 201.

Ćwiczenia oddz. ochrony sztabu 1 psp AK na Polankach k. Szczawy- jesień 1944 r.
Fot. Ze zbiorów Polskiego Towarzystwa Historycznego, Nowy Targ

Muzeum Pierwszego Pułku Strzelców Podhalańskich AK
Fot. Paweł Tokarczyk

Przez Gminę Kamienica biegnie limanowska trasa Szlaku Rzemiosła Tradycyjnego na którym znajdują się również rękodzielnicy z Gminy Kamienica. Do nich należy Ignacy Gromala, Stanisława Hudzicka oraz Jan Gorczowski.

IGNACY GROMALA - RZEŻBA LUDOWA

Kamienica 482, 34-608 Kamienica

Tel. 18 33 23 789

Ignacy Gromala to znany w Kamienicy i poza jej granicami rzeźbiarz ludowy. W jego twórczości elementy religijne występują obok regionalnych. Większość jego dzieł, to rzeźby postaci, chociaż zachwyt budzi także liczba płaskorzeźb.

Pomysły artysta czerpie z głowy, jak przyznaje, nie lubi odpatrywać. Kieruje się zasadą: „Trzeba wziąć kawałek drzewa i coś zawsze wyjdzie. Potem się udoskonala”.

Pan Gromala rzeźbi z drewna lipowego, zebranego w okolicy. Na jego wyschnięcie trzeba czekać co najmniej trzy lata. Maszynami można tylko trochę oszlifować, reszta to praca ręczna. „Wykonaną rzeźbę najczęściej bejcuje lub woskuje. Kolor nadaje bejca w proszku, którą rozpuszcza się w wodzie.”

Pan Ignacy, co wyjątkowe, jest samoukiem. Dzieci nie przejęły jego pasji, ale, według pana Ignacego, może nastąpi to, gdy będą starsze. W pracowni rzeźbiarza wisi obraz córki, który jest dowodem na to, że w rodzinie pozostał talent do działalności artystycznej.

Pasja stała się także źródłem utrzymania. Pana Ignacego odwiedza wielu turystów i kupuje jego dzieła. Często też rzeźbiarz pracuje na zamówienie. Zaczęta rzeźba figury Jezusa i ok. czterdziestocentymetrowe postaci regionalnych górali z otworem na butelkę, drewniany szyld z płaskorzeźbami wieńczący bramę – nad tym pracuje teraz

pan Gromala.

Rzeźbiarz nie działa w kołach czy stowarzyszeniach, skupia się na pracy, ale chętnie zgadza się na udział w pokazach np. dla dzieci z okolicznych szkół. Brał także udział w wielu wystawach, a jego dzieła można podziwiać m.in. w Izbie Regionalnej w Kamienicy.

Rzeźba ludowa
Fot. Magdalena Tokarczyk

STANISŁAWA HUDZICKA - BIBUŁKARSTWO, HAFCIARSTWO

Kamienica 407, 34-608 Kamienica

Tel. 18 332 36 67

Pani Stanisława mieszka w Kamienicy. Jest wszechstronną artystką: wykonuje ozdoby z bibuły i papieru, haftuje, a także śpiewa w chórze. Jej zainteresowania artystyczne rozpoczęły się w okresie II wojny światowej. Pierwszą nauczycielką była pewna siostra zakonna, która potajemnie przekazywała techniki wykonywania papierowych dekoracji do kościołów. Te techniki pozostały z panią Stanisławą do dziś, bo, jak mówi, to, czego nauczyła się w dzieciństwie zostało „zakodowane w głowie”.

Artystka specjalizuje się w papierowych różach oraz marszczonych z bibuły pająkach. Wykonuje także na zamówienie regionalne atrybuty obrzędowe – palmy, różdżki weselne, bukiety ślubne. Jedną z prac można podziwiać w jej domu, jest to tzw. „ograbek” – wieniec pleciony ze zboża i ozdobiany kwiatami. Wykonywany był pod koniec zniw na polu i wieziony na furmance do kościoła.

Pani Stanisława zajmuje się także wyszywaniem i tkaniem makatek. W tej dziedzinie jej nauczycielką była mama. Haftuje głównie elementy strojów ludowych, pochodzących zarówno z jej rodzinnej wsi, jak i z odleglejszych miejscowości. Umiejętność tę przekazała swoim córkom.

Pani Stanisława działa również na rzecz promowania tradycyjnego rzemiosła, biorąc udział w pokazach organizowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich oraz podczas Dni Gorczańskich. Jej prace niejednokrotnie były nagradzane.

Gorset z motywem ludowym
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Kwiaty z bibuły
Fot. Paweł Tokarczyk

JAN GORCZOWSKI- RZEŻBA LUDOWA

Zasadne 6, 34-608 Kamienica

Jan Gorczowski był znakomitym rzeźbiarzem ludowym, samoukiem. Tworzył „tak dla siebie”, z potrzeby serca. Rzeźbił z drewna, które znalazł, ważne, żeby było odpowiednie, miękkie, podatne, np. lipowe. Tworzył od najmłodszych lat, jednym małym nożykiem. Przy okazji pilnowania krów, czy wtedy, gdy miał wolną chwilę.

W jego dziełach dominowała tematyka sakralna, figury Jezusa, Marii, świętych. Pomysły czerpał z głowy, ale także z obserwacji. Lubił odwzorowywać to, co zobaczył na obrazach w kościele. W domu pana Jana można było podziwiać rzeźbę Chrystusa na krzyżu, postaci Marii, Jezusa, króla, małego diabełka. Ale nie brakowało także elementów o charakterze świeckim, tj. godła Polski, ptaków, zwierząt, malowanych talerzy, kolorowych grzybków, baranków. Wszystko drewniane i kolorowane farbami. Powstałe bez specjalnej techniki: „jak sobie umyśliłem, tak zrobiłem”, według wyobraźni, mawiał Pan Jan. Odnaleźć można było także dwa obrazy pana Jana, przedstawiające świętych i wykonane kredkami.

Zostało niewiele rzeźb, większość została rozdana. Pan Jan nie tworzył na zamówienie czy sprzedaż, ale szybko odkryto jego talent. Opowiada pani Gorczowska – „Taki jeden stary dziadek, to siedział na łące, za plecami, a ja zbierałam borówki, a on sobie tak dłubie, krówki się pasą. A ten stary dziadek i patrzy i patrzy i mówi – no, ale musi mieć Pan wyobraźnię! Bo tak z głowy, nic pan nie odpatruje od niczego. Jakie pan ma przyrządy do tego strugania? A on pokazuje nóż. Przyjezdny po głowie się bił.” Turyści dostawali rzeźby w prezencie. Oprócz rąk prywatnych trafiały one do Limanowej, Kamienicy, do sklepu obok muzeum w

Nowym Sączu. Duża rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego znajduje się w Kościele w Zasadnem. Pan Jan zdobył także wyróżnienie podczas IV Konkursu Współczesnej Rzeźby Ludowej Karpat Polskich.

Nikt w rodzinie nie przejął zdolności artysty. Pan Jan chętnie pokazywał swoje prace, których niestety nie można kupić, stały się ważną pamiątką i świadectwem talentu.

Motywy ludowe na chuście
Fot. Paweł Tokarczyk

Tradycyjna biżuteria drewniana
Fot. Paweł Tokarczyk

POZOSTALI TWÓRCY LUDOWI:

Janina Kajzer - haft

Od wielu lat wykonuje prace haftem krzyżkowym oraz szydełkuje. Swoje prace wystawiała na przeglądach Kół Gospodyń Wiejskich oraz na wystawach w Gminnym Ośrodku Kultury w Kamienicy podczas Dni Gorczańskich.

Mariola Kozioł - Rusnarczyk malarstwo

W wolnych chwilach uprawia malarstwo, grafikę i rysunek. Najchętniej maluje pejzaż i martwą naturę. Nie stroni też od innej tematyki. Swoje prace ostatnio wystawiała m.in.: na Międzynarodowym Biennale Twórczości Artystycznej Nauczycieli w Tarnowie, w Muzeum Regionalnym Ziemi Limanowskiej. Prezentuje je również na corocznych Dniach Gorczańskich w Kamienicy.

Katarzyna Brzeczek - haft

Od kilku lat jej pasją stało się wyszywanie obrazów na płótnie. Swoje prace wystawiała w Galerii Sztuki Ludowej w Zakopanem.

Beata Gomółka - haft

Hafciarstwo to Jej hobby. Wykonuje serwety, kołnierzyki i aplikacje. Swoje prace prezentowała na lokalnych wystawach.

Franciszek Kwit - rzeźba

Rzeźba to jedna z jego pasji, którą wyniósł z domu przyglądając się pracom rzeźbiarskim swojego dziadka i ojca. Dziadek strugał różne figurki, a ojciec rzeźbił - króliczki, fujarki i ptaszki.

Jan Gorczowski - rzeźba

Rzeźbi od ponad 50 lat. Wszystkie rzeźby wykonał jednym małym nożykiem. Większość z nich maluje kolorowymi farbami. W jego pracach dominuje tematyka sakralna. Inspiracji do rzeźb dostarcza mu przede wszystkim przyroda (ptaki, zwierzęta). Swoje rzeźby wystawiał m.in. w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu.

Izabela Kwit - malarstwo

Uprawia głównie malarstwo olejne, swoje zainteresowania kieruje głównie na pejzaż, kwiaty i martwą naturę. Wrażliwa na piękno przyrody. Ceni malarstwo van Gogha i impresjonistów. Zajmuje się również fotografią, grafiką i rysunkiem. Swoją dorobek prezentowała na wystawach eksponowanych w kilku placówkach w kraju i poza jego granicami.

Halina Mrozek - rysunek i rzeźba

Ukończyła Akademię Sztuk Pięknych - wydział rzeźby. Interesuje się historią sztuki, filmu, muzyką oraz literaturą. Gra na pianinie.

Maria Opyd - malarstwo, haft, szydełkowanie

Jej hobby to malowanie, haftowanie i szydełkowanie. Jest autorką dużych form malarskich służących do dekoracji kościoła w Kamienicy w okresie świąt Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i innych uroczystości.

Bolesław Podgórn - malarstwo

Malarstwem zajmuje się od lat szkolnych. Jego prace to scenki obyczajowe i pejzaże. Swoje prace od lat wystawia na Dniach Gorczańskich w Kamienicy.

Halina Rusnak - malarstwo

Każdą wolną chwilę spędza "z pędzlem w ręku". Maluje głównie obrazy olejne, w których stara się uwiecznić piękno otaczającej ją natury. Wykonuje również portrety interesujących ją ludzi.

Danuta Smajda - haft

Szydełkowaniem zajmuje się od kilku lat, a od 2001 r. wystawia swoje prace na wystawach, organizowanych podczas obchodów dorocznych Dni Gorczańskich w Kamienicy.

Anna Szewczyk - malarstwo

Ukończyła Filologię Polską UJ (2000) i Wydział Malarstwa na ASP w Krakowie (2003). Uprawia malarstwo, rysunek, fotografię, a także pisze wiersze i prozę. Swoje prace wystawiała m.in.: w Warszawie, Krakowie, Słupsku, Limanowej.

Joanna Tokarczyk - grafika

Ukończyła Instytut Sztuki Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, kierunek - Wychowanie Plastyczne na Wydziale Pedagogiczno - Artystycznym. W ramach zainteresowań zajmuje się rysunkiem oraz teoretycznymi zagadnieniami sztuki współczesnej. Uprawia głównie grafikę i rysunek.

Agnieszka Więclawek -

Łukasik - obrazy ze skóry

W wolnych chwilach wykonuje obrazy ze skóry. Plastyką interesuje się od najmłodszych lat, a obecnie z przyjemnością oddaje się tej unikalnej dziedzinie sztuki.

Bizuteria w tradycyjnych wzorach
Fot. Paweł Tokarczyk

Suszone kwiaty
Fot. Magdalena Tokarczyk

Wieniec ludowy
Fot. Magdalena Tokarczyk

Zespoły w Gminie Kamienica

Zespół Regionalny - "Gorce"

Obecnie działający pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury w Kamienicy, powstał w 1952 r. Tworzą go starzy i młodzi mieszkańcy Kamienicy oraz sąsiednich miejscowości. Kulturowanie rodzimej tradycji jest ważnym czynnikiem integrującym miejscową ludność. Zespół prezentuje autentyczny folklor góralski, wyrażony muzyką, śpiewem i tańcem. W

repertuarze grupy są tańce grupowe: polka z przyśpiewkami, polka goniona, polka drobna, sztajerek na jednym foscie, walc kamienicki, jak również tańce wykonywane tylko przez chłopców – zbójnicki i hajduk oraz przez dziewczyny – zielona. Niewątpliwie ogromnym atutem zespołu jest doniosły, góralski śpiew. Zespół liczy ok. 35 osób, w tym kapela (I skrzypce – prym, II skrzypce – prym, 2 skrzypiec – sekundy i basy), pary starostów oraz pary młodych.

Zespół regionalny „Gorce”
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Zespół Regionalny Zasadnioki

Zespół Regionalny Zasadnioki został utworzony w 2004 r. przy Szkole Podstawowej w Zasadnem. Swą nazwę zawdzięcza miejscowości Zasadne, z której pochodzi. Jest to nieduża, malownicza wieś, rozciągająca się u stóp Gorca (1228 m. n.p.m.), należąca do Gminy Kamienica.

Członkami zespołu są dzieci i młodzież w wieku od 7-15 lat. Zespół prezentuje pieśni i przyśpiewki, muzykę, tańce, stroje, gry i zabawy dziecięce a także zwyczaje ludowe górali łącko-kamienickich. Corocznie swoimi występami uświetnia uroczystości szkolne i gminne, uczestniczy w festiwalach i przeglądach.

Zespół regionalny „Zasadnioki”
Fot. Krystyna Kurzeja

Twórczość Piotra Kwita

Ten wspaniały, skromny artysta, nazywany jest Ptasznikiem z Zalesia lub Nikiforem z Zalesia. Jego twórczość porównywana jest z łemkowskim artystą z Krynicy. Niemniej jednak nikt w tak wspaniały sposób nie potrafił pokazać piękna gorczańsko-beskidzkiej przyrody jak Piotr Kwit – wieloletni organista w kościele w Zalesiu.

Przez lata malował zwierzęta, kwiaty i pejzaże używając farb olejnych i akwareli. Poza malowaniem, zajmował się też rzeźbiarstwem. Rzeźbił postacie świętych, postacie historyczne oraz znanych kompozytorów muzyki poważnej. Jednym z największych jego dzieł jest wspaniała szopka, którą można podziwiać w zalesiańskim kościele od Bożego Narodzenia aż do 2. lutego. Piotr Kwit wykonywał również instrumenty muzyczne (np. fujarki, skrzypce), a także jest autorem kilkudziesięciu projektów na podstawie których haftowano kościelne stroje liturgiczne.

Od lat 70. był członkiem Związku Twórców Ludowych. Miał wystawy w kraju (m.in. w Limanowej, Rabce, Nowym Sączu, Toruniu) i za granicą (w Bułgarii). Jego dzieła były wielokrotnie nagradzane. W 1978 roku zajął 1. miejsce w Konkursie Plastyków Amatorów i Twórców Ludowych jaki odbył się w Nowym Sączu. 3 lata później zdobył 1. nagrodę w Biennale Współczesnej Twórczości Ludowej Województwa Nowosądeckiego. W 1985 roku ponownie zdobył 1. nagrodę we wspomnianym konkursie za pracę pt. "Święty

Franciszek z fantazyjnymi ptaszkami". Jego prace cechowała kaligraficzna dbałość o szczegóły oraz wyjątkowa kolorystyka. Jego pasją były ptaki, dla nich poświęcił sporo miejsca w swoich rzeźbach.

Szczególnie upodobał sobie rzeźbienie ptaków, a poza tym motywy przyrodnicze i postać św. Franciszka. Jego dorobek artystyczny to ponad tysiąc prac eksponowanych w różnych muzeach, wystawach i zbiorach prywatnych. Zmarł w 2002 roku. Dzieło pana Piotra kontynuuje jego brat Franciszek – znakomity rzeźbiarz, gawędziarz i myśliwy. Wraz ze swym zięciem Mieczysławem prowadzi niewielką wystawę prac swoich i nieżyjącego brata, w której eksponuje obrazy, trofea myśliwskie i liczne ciekawostki, znalezione w lasach wokół Zalesia. Wystawa znajduje się w centrum wsi, w starym drewnianym spichrzu, stanowiącym pracownię rzeźbiarską pana Franciszka.

Drewniane motywy religijne
Fot. Archiwum GOK Kamienica

Produkty lokalne i producenci

Jedynymi producentami produktów lokalnych są kultywujące tradycje lokalne Koła Gospodyń Wiejskich w Kamienicy, Zbludzy, Zasadnym, Zalesiu oraz Szczawie.

Na terenie Gminy Kamienica istnieją również koła pszczelarskie zrzeszające pszczelarzy, u których można kupić miód i produkty pszczele.

Koła Gospodyń Wiejskich działające w Gminie Kamienica:

Koło Gospodyń Wiejskich - Kamienica Górna

Maria Opyd, Kamienica 255,
34-608 Kamienica
Tel. 18 33 23 503

PRODUKTY LOKALNE:

Zupa kminkowa, pierogi ruskie, podplomyki, smalec z wędzonym boczkiem i podgardlem, chleb z łopaty, warzonka, domowa żubrówka, nalewka z miodem

Koło Gospodyń Wiejskich - Kamienica Dolna

Bernadeta Chlipała, Kamienica 815,
34-608 Kamienica
Tel. 696 568 603

PRODUKTY LOKALNE:

Sery klagane, serki, placki z pieca, chleb swojski, nalewki domowe, wino z dzikiej róży, syropy: z sosny, mniszka, kwiatów dzikiego bzu

Koło Gospodyń Wiejskich - Zalesie

Anna Wierzycka, Zalesie 176,
34-608 Kamienica
Tel. 18 33 46 717

PRODUKTY LOKALNE:

sery klagane, kogutki, warzonka,

Koło Gospodyń Wiejskich - Zbludza

Krystyna Faron, Zbludza 3,
34-608 Kamienica
Tel. 18 33 23 184

PRODUKTY LOKALNE:

Kluski tarte z boczkiem lub mlekiem, ser klagany, chleb z łopaty, placki z blachy, smalec z boczkiem, cebulą i mięsem, wódka z miodem

Koło Gospodyń Wiejskich-Zasadne

Stefania Gierczyk, Zasadne 54,
34-608 Kamienica
Tel. 18 33 46 228

PRODUKTY LOKALNE:

Ser klagany, bryndza, placki z blachy, warzonka, herbatka ze śliwowicą

Gosposie spod Gorca

Barwy jesieni
Fot. Magdalena Tokarczyk

PRODUKTY LOKALNE

WARZONKA

Lokalny napitek z doliny Kamienicy, o dużej mocy, przygotowywany przez panie z Kół Gospodyń Wiejskich. Do rondelka wsypujemy cukier i cały czas mieszając doprowadzamy do zarumienienia, dodajemy masło i dalej mieszamy, powoli wlewamy wodę. Czekamy aż zawartość się zagotuje, odstawiamy z ognia i wlewamy spirytus. Po zamieszaniu rozlewamy do glinianych kubeczków. Pijemy gorące.

Warzonka
Fot. Paweł Tokarczyk

Ser klagany - kogutki, jelonki
Fot. Magdalena Tokarczyk

SAPKA

Sapkę przygotowuje się wrzucając na gotującą się wodę mąkę razową. Po około pół godziny gotową potrawę wyklada się na talerz i krasi słoniną lub olejem. Tłuszcz wlewa się do dołka, robionego na środku potrawy w misce. Jada się ją także z mlekiem. Potrawa ta stanowiła gęstą i pożywną polewkę, chętnie spożywana w dni powszednie.

Prouzioki
Fot. Magdalena Tokarczyk

KOGUTKI, JELONKI Z SERA KLAGANEGO

Mleko lekko podgrzewamy w dużym garnku. Dodajemy do mleka odrobinę klagu uprzednio rozpuszczonego w małej ilości ciepłego mleka. Delikatnie mieszamy. Po ścięciu się mleka tniemy ser łyżką na cztery, tak aby żętyca (czyli serwatka) mogła się wydostać na powierzchnię. Czekamy kilka minut i odcedzamy zawartość garnka przez gazę. Potrząsamy gazą kilka razy, tak żeby żętyca odciekła i wieszamy ser w gazie do całkowitego odsączenia. Kulki z sera klaganego moczone w goracej wodzie wkładamy do drewnianych form i mocno ściskając trzymamy przez 2 godz. Później gotowego kogutka czy jelonka obkrajamy.

BARANI ROSÓŁ Z ZIEMNIAKAMI

Mięso bejcuje się, czyli płucze w zimnej wodzie, naciera tłuszczem, solą, pieprzem i dużą ilością czosnku pokrojonego w cieniutkie plasterki lub przeciśniętego przez praskę. Odstawia się do lodówki na dobę. Zabejcowane mięso zalewa się zimną wodą, doprowadza do wrzenia, następnie zmniejsza ogień i trzyma ok 2 godzin. Podaje się z ugotowanymi ziemniakami, świeżo zmielonym pieprzem i rozdrobnionym świeżym czosnkiem.

PĘCAK Z GROCHEM I MIĘSEM

Groch opłukać i namoczyć w przegotowanej, letniej wodzie na kilka godzin, następnie w tej samej wodzie ugotować. Pęczak opłukać w ciepłej wodzie i ugotować na półsympko. Groch zemleć w maszynce, dodać zrumienioną cebulę i rozpuszczony bulion. Wymieszać z pęczakiem, przyprawić do smaku. Słoninę lub boczek pokrajać, stopić i polewać każdą porcję, posypywać zieleniną.

Golka
Fot. Paweł Tokarczyk

KLUSKI SKUBANE

Mąkę wsypać na stolnicę, wbić jajko, dodać sól, wlewać stopniowo wodę i wyrabiać na gęste, elastyczne ciasto. Następnie skubać palcami zgrabne kluseczki, przesypując mąką by kluseczki nie zlepiły się, wrzucać do gotującej się, osolonej wody i gotować od momentu wypłynięcia ok. 2 minuty. Kluseczki można również ugotować bezpośrednio w zupie.

Ser kaglany
Fot. Paweł Tokarczyk

POLEWKA

Mieszanę wędzonych owoców przekłada się do garnka razem z rodzynkami, zalewa zimną wodą i stawia na ogniu. Dodaje cynamon, goździki, cukier i gotuje około pół godziny na średnim ogniu pod przykryciem aż owoce będą miękkie, a kompot aromatyczny. Na koniec doprawia się napój miodem i sokiem z cytryny. Miesza do rozpuszczenia miodu. Ciepłą polewkę nalewa się do dzbanka i od razu podaje.

Osypki, golki
Fot. Paweł Tokarczyk

Baza noclegowa

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE

Gospodarstwo Agroturystyczne „W SŁONECZNEJ DOLINIE”

Kamienica 467, 34-608 Kamienica
tel. +48 18 332 30 94, t
el. kom. +48 502 029 961
e-mail: info@wslonecznejdolinie.pl
www.wslonecznejdolinie.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne Józefa Kurzeja

Zasadne 67, 34-608 Kamienica
tel. +48 18 334 62 32

Gospodarstwo Agroturystyczne Błachut Maria

Zalesie 38, 34-608 Kamienica
tel. + 48 18 334 67 34

Gospodarstwo Agroturystyczne Dorota Marcisz

Zalesie 217, 34-608 Kamienica
tel. + 48 18 334 67 09,
+ 48 18 332 40 24,
tel. kom. +48 513 511 651

Gospodarstwo Agroturystyczne Maria i Władysław Mazurek

Szczawa 402, 34-607 Szczawa
tel. +48 18 332 41 76, t
el. kom. +48 880 683 795
e-mail: marta_o15@o2.pl
www.agroszczawa.prv.pl

POZOSTAŁE OBIEKTY:

Ośrodek Szkoleniowo - Turystyczny „DWOREK GORCE”

Kamienica 640, 34- 608 Kamienica
tel. +48 18 332 30 71,
tel. kom.: +48 519 477 568,
+48 501 645 462
ost@dworek-gorce.com.pl
www.dworek-gorce.com.pl

Karczma „MLYN” S.R.O. Sp.z o.o.

Kamienica 368, 34-608 Kamienica
tel. +48 18 332 30 20
biuro@karczmamlyn.pl
www.karczmamlyn.kamienica.net.pl

Willa „TULIPAN”

Kamienica 282, 34- 608 Kamienica
tel. +48 18 332 33 45,
tel. kom. +48 501 190 304,
+48 509 513 232
recepcja@tulipan-kamienica.com.pl
www.tulipan-kamienica.com

OśrodekRekreacyjno-Wypoczyn- kowy „OSADA”

Kamienica 554, 34-608 Kamienica
tel. kom. +48 501 152 340
biuro@osada-kamienica.ns48.pl
www.osada-kamienica.ns48.pl

Gorczańskie przetwory
Fot. Magdalena Tokarczyk

Pensjonat „GORC” **

Szczawa 475, 34-607 Szczawa
tel. +48 18 33 24 071,
tel. kom. + 48 513 247 532,
+48 500 008 624
pensjonat-gorc@anronet.pl
www.pensjonatgorc.pl

Pensjonat „GAWRA”

Szczawa 345, 34- 607 Szczawa
tel. +48 18 332 41 16,
tel. kom. +48 501 315 484
kalicinskiandrzej@poczta.onet.pl
www.gawra.szczawa.eu

Baza gastronomiczna

Restauracja Dworska

Kamienica 46, 34-608 Kamienica
tel. +48 18 332 30 71,
tel. kom. +48 519 477 568,
+48 501 645 462
e-mail: ost@dworek-gorce.com.pl
www.dworek-gorce.com.pl

Karczma Młyn

Kamienica 368, 34-608 Kamienica
tel. + 48 18 332 020
e-mail: biuro@karczmamlyn.pl
www.karczmamlyn.pl

Bar „Pod Saturnem”

Kamienica 713, 34-608 Kamienica
Tel. +48 513 642 189

Dom Wczasowy „KROKUS”

Szczawa 431, 34-607 Szczawa
tel. +48 18 332 42 54

Zajazd Turystyczny „GŁĘBIENIEC”

Szczawa 380, 34- 607 Szczawa
tel. +48 18 332 41 40,
tel. kom. +48 513 436 635
eglebeniec@gmail.com
www.glebeniec.com

Gołki

Fot. Magdalena Tokarczyk

Ekologiczne przetwory z doliny Kamienicy
Fot. Magdalena Tokarczyk

Przydatne adresy

APTEKI:

KAMIENICA

34 - 608 Kamienica 46 a

tel. +48 18 33 23 366

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: 8.00-17.00

sobota: 8.00-14.00

SZCZAWA

34 - 607 Szczawa 425

tel. +48 18 26 28 506

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: 8.00- 15.00

OPIEKA MEDYCZNA:

Gorczański Ośrodek Medyczny "GOR-MED"

Kamienica 403, 34 - 608 Kamienica

tel.+48 18 33 23 400

Godziny otwarcia:

poniedziałek-piątek: 8.00-18.00

Poradnia Stomatologiczna -

Gorczański Ośrodek Medyczny "GOR-MED"

Kamienica 403, 34 - 608 Kamienica

Tel. +48 18 33 23 523

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 8.30-13.00

środa: 8.30-13.00

czwartek: 12.00-18.00

piątek: 12.00-15.00

Poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej

Kamienica 267, 34 - 608 Kamienica

tel. +48 18 33 23 430

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 8.00-16.30

wtorek: 8.00-16.00

środa: 8.00-15.30

czwartek: 8.00-16.00

piątek: 8-15.30

BANKI I BANKOMATY:

KAMIENICA

BANK SPÓŁDZIELCZY

LIMANOWA O/KAMIENICA

Kamienica 412, 34 – 608 Kamienica

Tel. +48 18 33 47 560,

fax. +48 18 33 47 568

e-mail: kamienica@bs.limanowa.pl

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: 7.30- 17.00

Bankomat czynny 24h

SZCZAWA:

PUNKT OBSŁUGI KLIENTA

Szczawa 584, 34 – 607 Szczawa

tel. +48 18 33 44 021,

fax. +48 18 33 24 348

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek: 7.30- 14.45

Bankomat czynny 24h

SZCZAWA: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Szczawa 425, 34 – 607 Szczawa

tel. +48 18 33 24 015

Godziny otwarcia:

poniedziałek-piątku: 8.00-18.00

Poradnia Stomatologiczna

tel. +48 18 33 24 290

Godziny otwarcia:

poniedziałek-czwartek: 12.00-18.00

piątek: 8.00-14.00

LIMANOWA

Szpital Powiatowy

ul. Józefa Piłsudskiego 61,

34-600 Limanowa

tel. +48 18 33 72 075

Pogotowie Ratunkowe w Limanowej, tel. 999

PARAFIE: KAMIENICA

**Parafia pod wezwaniem
Przemienienia Pańskiego
i Nawiedzenia NMP**

Kamienica 45, 34 - 608 Kamienica
tel. +48 18 33 23 013
e-mail: kamienica@diecezja.tarnow.pl
www.parafia-kamienica-tarnow.pl

Msze święte Kamienica:

niedziela i święta: 7.00, 9.00, 11.30, 16.00
dni powszednie: 7.00, 17.00
(18.00 w okresie letnim)

Zasadne:

niedziela: 10.00

Zalesie

**Parafia pod wezwaniem
św. Maksymiliana M. Kolbego**

Zalesie 200, 34 - 608 Kamienica
tel. +48 18 33 46 726
www.zalesie.parafia.info.pl

Msze święte

niedziela i święta: 7.30, 10.00, 15.00
dni powszednie: 7.00

SZCZAWA:

**Parafia pod wezwaniem
Najświętszego Serca Pana Jezusa**

Szczawa 327, 34 - 607 Szczawa
tel. +48 18 33 24 026

Msze święte

niedziela i święta: 7.00, 9.00, 11.00, 17.00
dni powszednie: 7.00, 17.00
(18.00 w okresie letnim)

BASENY:

Kryta pływalnia w Limanowej
ul. Zygmunta Augusta 37
34-600 Limanowa
Tel. 18 337 01 18, 18 337 01 77,
18 337 21 35
e-mail: plywalnia@powiat.limanowa.pl
www.plywalnia.limanowska.pl

Pływalnia czynna:

Poniedziałek - Niedziela: 6:00 - 22:00

Kasa wejściowa czynna do 20:45

WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU SPORTOWEGO:

Centrum Obsługi Ruchu
Turystycznego przy LKS „Zalesianka”
34-608 Zalesie
tel. 18 3375 800, 501 612 952
www.trasymogiela.pl
Wypożyczalnia czynna:
Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

Gospodarstwo
Agroturystyczne
"w Słonecznej Dolinie"
Kamienica 467, 34-608 Kamienica
tel. 502 029 961
e-mail: info@wslonecznejdolinie.pl
www.wslonecznejdolinie.pl
Wypożyczalnia czynna:
Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

PIJALNIA WODY MINERALNEJ W SZCZAWIE:

Centrum Szczawy, Kamienica 34-608
Pijalnia czynna:
Poniedziałek - Niedziela: 10.00 - 19.00

INFORMACJA TURYSTYCZNA W LIMANOWEJ:

Rynek 25, 34-600 Limanowa
e-mail: it.limanowa@msit.malopolska.pl,
pcit@powiat.limanowa.pl
www.powiat.limanowa.pl
Inforacja czynna:
Poniedziałek - Piątek: 9.00 - 17.00
W okresie ferii zimowych oraz wakacji
otwarte także w soboty i niedziele
w godz 11.00 do 17.00.

Mapa turystyczna Gminy Kamienica i okolic

